

Helhetlig ROS for Åmot kommune

2025-2029

Av Bergan-Skar, A og Anderzén, M.

Vedtatt xx.xx.2024

Vilje til
vekst

Åmot
kommune

Innhold

Sammendrag og konklusjon.....	4
Om risikobildet.....	5
1. Innledning.....	6
1.1 Mandat og forankring.....	6
1.2 Mål.....	6
1.3 Grunnlagsinformasjon	6
1.4 Begrepsforklaring.....	7
1.5 Organisering av arbeidet, metode og prosess.....	8
2. Beskrivelse av kommunen.....	9
2.1 Beredskapsaktører/krisehåndtering	11
2.1.1 Støtteenhet.....	12
2.1.2 Hovedansvar	12
3 Kriterier for sannsynlighet og konsekvens.....	12
4 Innledende om klima og forankring.....	15
4.1 Klima i Åmot.....	16
4.2 Konsekvenser av klimaendringene for Åmot kommune	16
5 Identifisering av uønskede hendelser	16
6 Oversikt over gjennomførte analyser.....	18
1 Brann, ulykker og annet	18
1.1 Brann på Ryslingmoen.....	18
1.2 Skogbrann.....	21
1.3 Brann på Mekonomen.....	24
1.4 Atomulykke.....	26
1.5 Flyulykke.....	28
2 Sykdom.....	30
2.1 Pandemi	30
3 Kritisk infrastruktur og samfunnsfunksjoner.....	33
3.1 Svikt i vannforsyning	33
3.2 Langvarig bortfall av strøm	36
4 Naturhendelser	38
4.1 Ekstremvær.....	38
4.2 Flom i vassdrag	40
5 Tilsiktede hendelser	43
5.1 PLIVO.....	43

5.2	Sabotasje mot veg og bro	46
5.3	Terroranslag Birken.....	48
6	Sikkerhetspolitiske hendelser	50
6.1	Flyktningestrøm.....	50
6.2	Trussel mot folkevalgte	52
7	Samferdsel.....	54
7.1	Større trafikkulykke	54
8	Dyresykdommer	56
8.1	Utbrudd av munn- og klovsyke	56
7	Risiko- og sårbarhetsvurdering	58
7.1	Innledning	58
7.2	Eksisterende og framtidige risiko- og sårbarhetsfaktorer (§ 2a).....	58
7.3	Risiko og sårbarhet utenfor kommunens geografiske område som kan ha betydning for kommunen (§2b).....	60
7.4	Hvordan ulike risiko- og sårbarhetsfaktorer kan påvirke hverandre (§2c)	62
7.5	Særlige utfordringer knyttet til kritiske samfunnsfunksjoner og tap av kritisk infrastruktur (§ 2d).....	63
7.6	Kommunens evne til å opprettholde sin virksomhet når den utsettes for en uønsket hendelse og evne til å gjenoppta sin virksomhet etter at hendelsen er inntruffet (§2e).....	63
7.7	Behov for befolkningsvarsling og evakuering (§2 f)	65
7	Tiltaksplan.....	67
8	Kildeliste	72

Sammendrag og konklusjon

Åmot kommune er normalt en trygg kommune både for innbyggere og besøkende. ROS-analysene for mulige uønskede hendelser viser at kommunen kan være sårbar når uønskede hendelser inntreffer. Den sikkerhetspolitiske situasjonen i verden, og klimaendringene krever at kommunen er forberedt og har gjennomført gode analyser, samt gjort nødvendige tiltak for å sikre innbyggere og kommunal tjenesteproduksjon.

Kommunen er avhengig av EKOM, noe som gjør at kommunen er sårbar i enkelte situasjoner knyttet til kommunens tjenesteyting, noe som også fremkommer av flere av våre analyser.

I arbeidet med analyser kom det tydelig frem at konsekvensen av noen utvalgte hendelser vil være større enn for andre. Disse er 2.1 Pandemi, 3.2 Bortfall av strøm, 5.1 PLIVO og 7.1 Større trafikkulykker.

Det er knyttet usikkerhet til de fleste hendelsene som er analysert i forbindelse med utarbeiding av denne rapporten. Hendelsene viser øyeblikksbilder, og forutsetningene forandrer seg hele tiden. Analysene viser også kun én og én hendelse. Dersom det skulle oppstå flere samtidige hendelser, noe som er sannsynlig at vil kunne skje, så vil hele scenarioet forandre seg.

Det er svært mye som allerede er bra i Åmot kommune, men det vil alltid være rom for å forbedre seg. Rapporten avsluttes med en tiltaksliste, basert på anbefalte tiltak som er avdekket i ROS-analysene. Mange av disse tiltakene knytter seg til revidering eller utarbeiding av nytt planverk for å bedre kunne ivareta sikkerheten til innbyggerne, og samtidig kunne levere gode tjenester. Svært få av de anbefalte tiltakene er kostnadskrevenende, men de er tidkrevende.

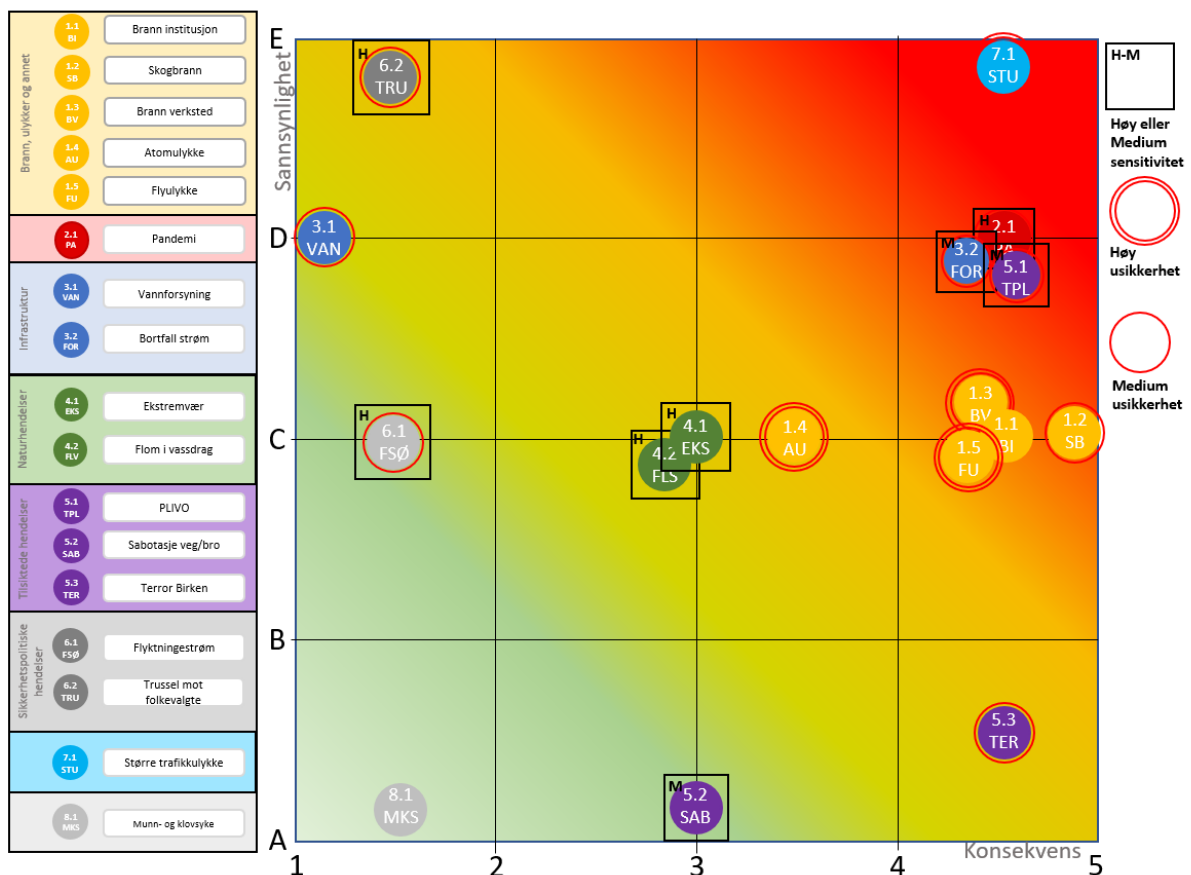
Et tiltak som peker seg ut som særlig viktig er å øve på de ulike scenarioene. Dette krever at hele organisasjonen er villig til å prioritere tid til nettopp dette.

Om risikobildet

Figuren nedenfor viser det samlede risikobildet basert på våre analyserte scenarier. Gruppering i risikoområdene er visualisert ved bruk av benevnning og fargekodingen. I dette kapittelet gjør vi en samlet oppsummering av funn og konklusjoner. Det er her vi forsøker å gi beslutningstakerne mulighet til å se scenarioene i sammenheng, slik at man kan gjøre videre prioriteringer for samfunnssikkerheten i Åmot kommune.

Analyser av scenarier er lagt til grunn for plassering i risikomatrisen. Dette har både fordeler og ulemper – fordelene er at man i større grad kan vurdere påvirkningen fra en hendelse på de fire samfunnsverdiene vi ønsker å beskytte (liv og helse, materielle verdier, natur og miljø, og samfunnsstabilitet), mens ulempen er at man bare ser på en hendelse innenfor hvert risikoområde (eks. terroranslag mot Birken, og flom i Glomma). Alle scenarier er vurdert relevante av analyse-, styrings og referansegruppe før de nå presenteres i rapporten.

For dypere å forstå sammenheng, grunnlag for plasseringene osv., ber vi om at leseren setter seg inn i øvrige deler av dokumentet, men kanskje spesielt kapittel 5. *Identifisering av uønskede hendelser* og kapittel 6. sammendrag av gjennomførte analyser.

1. Innledning

1.1 Mandat og forankring

Åmot kommunes forrige risiko- og sårbarhetsanalyse ble vedtatt i kommunestyret 3.mai 2016 i PS 16/29. Under et seminar med Statsforvalteren i september 2019 ble kommunene i Sør-Østerdal (Stor-Elvdal, Åmot, Trysil, Engerdal, Elverum og Våler) enige om at kommunene burde samarbeide om å oppdatere ROS-analyser da man vurderte at det ut fra befolkningssammensetning og geografiske forhold var mange likhetstrekk. I tillegg så man det som en fordel at beredskapskoordinatorene i regionen fikk et tettere samarbeid. Kommunestyret i Åmot vedtok 26.02.2020 i PS 2020/6 å starte rullering av helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse.

1.2 Mål

Målet med arbeidet er å synliggjøre det helhetlige risikobildet for Åmot kommune, og gjennom det komme frem til tiltak som kan bidra til å redusere risiko eller konsekvens for hendelsen.

1.3 Grunnlagsinformasjon

Som bakgrunnsinformasjon og kunnskapsgrunnlag har vi naturlig nok benyttet gjeldende kommuneROS. I tillegg til dette kommer også gjeldende fylkesROS for Innlandet, kommunebilder, tilsynsrapporter, erfaringsrapporter, øvelseserfaringer, Innlandsstatistikk og sentrale aktørers ROS analyser.

Utover dette har noen aktører delt informasjon relevant for enkelte scenarier eller risikoområder. All grunnlagsinformasjon er basert på åpne kilder.

DSB Samfunnets kritiske funksjoner 2016 er også benyttet som bakgrunnsinformasjon.

I tillegg er rapport NOU 2023:17 (totalberedskapskommisjonen) benyttet.

1.4 Begrepsforklaring

Vi legger veilederens begrepsforståelse til grunn. Denne er i tråd med oppdatert veileder for helhetlig kommuneROS.

Følgende begreper benyttes:

<p>Samfunnssikkerhet er «samfunnets evne til å verne seg mot og håndtere hendelser som truer grunnleggende verdier og funksjoner og setter liv og helse i fare. Slike hendelser kan være utløst av naturen, være et utslag av tekniske eller menneskelige feil eller bevisste handlinger».</p>	<p>Sårbarhet er et uttrykk for de problemene et system vil få med å fungere når det utsettes for en uønsket hendelse, og de problemene systemet får med å gjenoppta sin funksjon etter at hendelsen har inntruffet. Sårbarheten til systemet kan påvirke både sannsynligheten for og konsekvensene av en hendelse.</p>
<p>Kritiske samfunnsfunksjoner er de funksjonene som er nødvendige for å ivareta befolkningens og samfunnets grunnleggende behov og befolkningens trygghetsfølelse. Med grunnleggende behov mener vi mat, vann, varme, trygghet og lignende. Anlegg og systemer som er nødvendig for å opprettholde samfunnets kritiske funksjoner, omtales som kritisk infrastruktur.</p> <p>Kritiske samfunnsfunksjoner er nærmere beskrevet i rapporten Samfunnets kritiske funksjoner.</p>	<p>Sannsynlighet er et uttrykk for hvor trolig vi mener det er at en bestemt hendelse vil inntreffe basert på det kunnskapsgrunnlaget vi har.</p> <p>Konsekvenser er effekten av en hendelse på et sett av samfunnsverdier. Konsekvenser gjøres målbare gjennom at det defineres konsekvenstyper og -kriterier</p> <p>Forebygging er tiltak for å redusere muligheten for en uønsket hendelse, eller på forhånd redusere konsekvenser av en mulig hendelse.</p>
<p>I en risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) vurderer og beskriver vi hvor trolig det er at hendelser vil inntreffe – uttrykt gjennom sannsynlighet – og hvilke konsekvenser hendelsen kan få. En vurdering av risiko er alltid subjektiv og avhengig av kunnskapsgrunnlaget for analysen og de som analyserer. Usikkerhet ved analysen beskriver vi ved hjelp av styrken på kunnskapsgrunnlaget og resultatenes følsomhet for endringer i forutsetningene.</p> <p>Analysen skal også inneholde en evaluering av risiko og eventuelle forslag til tiltak for å redusere risikoen</p>	<p>Beredskap er planlagte og forberedte tiltak som gjør en aktør i stand til å håndtere uønskede hendelser slik at konsekvensene blir minst mulig og normalt tilstanden raskt kan gjenopprettes.</p> <p>Et system kan for eksempel være et fylke, den regionale kraftforsyningen, en kommune eller en bedrift, eller et enkeltstående datasystem. Innenfor et system kan det være delsystemer som kraftforsyningen, jernbanenettet osv.</p>
<p>Risiko handler alltid om hva som kan skje i framtiden og dermed om usikkerhet. Usikkerheten knytter seg til om hvorvidt en bestemt uønsket hendelse vil inntreffe, og om hvilke konsekvenser som vil følge av denne hendelsen. For å beskrive risiko bruker vi begreper som sannsynlighet, konsekvenser, sårbarhet og usikkerhet.</p> <p>Vi legger til grunn en forståelse av risiko som mulige uønskede hendelser med påfølgende konsekvenser for verdier. Det er usikkerhet knyttet til om hendelsen vil inntreffe og hva konsekvensene vil bli. Kort sagt er risiko mulighet for uønskede hendelser og tap, såkalt «ren risiko»</p>	<p>Samfunnsverdier er et uttrykk for de verdiene vi ønsker å beskytte. Utgangspunktet for alle er befolkningens behov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liv og helse • Natur og miljø • Materielle (Økonomi) • Samfunnsstabilitet • Demokratiske verdier og styringsevne
<p><i>Uønsket hendelse benyttes i både instruks og lovtekst. Begrepet er ikke gitt noen spesifikk definisjon. Vi legger til grunn at det er snakk om hendelser som kan medføre tap av verdi, og som vil være utfordrende å håndtere for normal drift.</i></p>	<p><i>Krise er definert og benyttet på mange forskjellige måter. Det brukes ofte synonymt med hendelser som koronakrisen, naturhendelser, store ulykker, cyberhendelse osv. Krise sier noe om at situasjonen er alvorlig, og at nødvendige prioriteringer bør eller må gjøres.</i></p> <p><i>Samfunnssikkerhetsmeldingen Meld. St.5 2020-2021 side 11, definerer krise som: «..en uønsket situasjon med høy grad av usikkerhet og potensielt uakseptable konsekvenser for de enkeltpersoner, organisasjoner eller stater som rammes.»</i></p>

1.5 Organisering av arbeidet, metode og prosess

Arbeidet har vært ledet av beredskapskoordinator. Gjennom samarbeidet i regionen ble rådgivere Jan-Erik Gullheim og Erik Bjerkaas i Beredskapslosen engasjert som rådgivere for analysearbeidet. De har bidratt med opplæring av medarbeidere i hvordan gjennomføre ROS-analyser, kvalitetssikring av utførte analyser og bidrag til rapportering av ROS-resultater i denne rapporten. I løpet av perioden har Beredskapslosen gjennomført fysiske samlinger både med beredskapskoordinatorerne i regionen, og internt i de ulike kommunene.

I samarbeidet valgte man å fordele ROS-analysene på de ulike kommunene, slik at alle utarbeidet noen, og så delte man dem deretter seg imellom. Videre har ROS-analysene vært gjenstand for gjennomarbeiding i de ulike faggruppene (Forsvaret, politiet, helse, brann og oppvekst) internt i kommunen.

For å sikre god faglig forankring i arbeidet har man valgt å dele opp arbeidet i arbeidsgrupper bestående av ulike fagpersoner. Eksempelvis har Forsvaret og politiet henholdsvis vært involvert i arbeid med sabotasje mot veg og bru og PLIVO. For analysen som berører de folkevalgte konkret, har de fått anledning til å uttale seg om innholdet. Analysen ble gjennomgått med formannskapet i forrige valgperiode. Eksterne aktører som er belyst i rapporten, Birken As og Mekonomen har fått aktuelle rapporter oversendt og gitt mulighet til å komme med uttalelser.

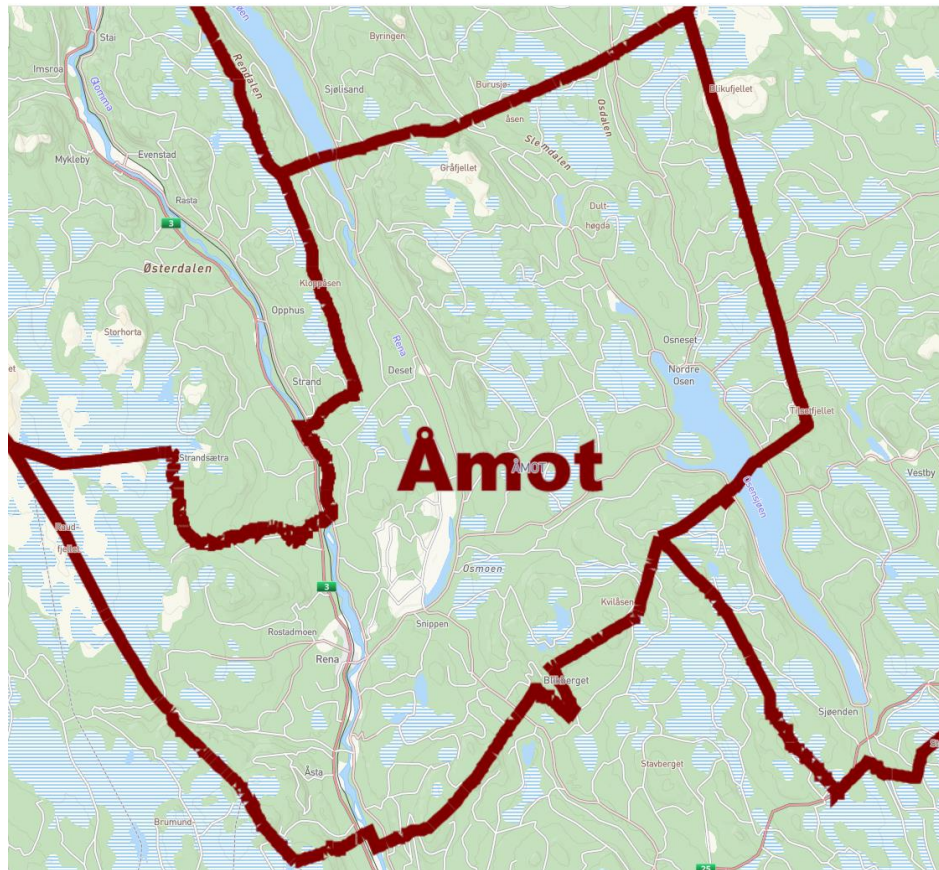
Når de ulike arbeidsgruppene har vært ferdig med sine analyser har de blitt oversendt Beredskapslosen for gjennomlesing. Disse har gitt tilbakemelding på analysene.

Etter at ROS-analysene var ferdigstilte fikk kommunen tilgang på ny mal for helhetlig ros, og man har derfor måttet overføre dem fra gammel mal til ny. Noen feilkilder i overføringen fra gammel til ny ros, har medført behov for ekstra gjennomgang av enkelte av analysene, med enkeltpersoner fra de ulike faggruppene. En av endringene fra gammel til ny mal er at konsekvensgrad avgjøres av hvor mange 1000 innbyggere en kommune har. Den er delt i 3, med enten 1000, 10000 eller 100000 innbyggere. For våre analyser har vi valgt å forholde oss til tallene for 1000 innbyggere.

Andre ansatte internt i kommunen har også bidratt med kompetanse og gjennomføring av utarbeidelsen av rapporten.

2. Beskrivelse av kommunen

I dette kapittelet beskrives de viktigste sætrekkene i Åmot kommune. Dette gjøres for å kunne si noe om hvilke utfordringer vi har, hvilke verdier vi må beskytte, samt gi grunnlag for hva vi som felleskap bør prioritere i tiden fremover.

Åmot kommune ligger i Innlandet fylke, med Rv.3 og Rørosbanen i nord-sydgående retning, og Fv.215 i nordøstlig retning, knyttet tett opp til kommunesenteret. Det er relativt kort avstand og reisetid til regionsenteret i Elverum (33 km), fylkessenteret på Hamar (60 km) og Oslo (170 km).

Åmot kommune har 4293 innbyggere (SSB 01.01.2024). Kommunen består av noen større innsjøer, mest skog, og flere kilometer med riksveier, fylkesveier og landbruksveier. Åmot er en hyttekommune, en høyskolekommune og en forsvarskommune. Av kommunens areal på 1340 km² eier Forsvarsbygg nesten 1/5 av det totale arealet. 1018,9 km² av Åmot kommune er skog.

Kommunen grenser til Elverum, Løten, Hamar, Ringsaker, Stor-Elvdal, Rendalen og Trysil.

På mange områder kan Åmot virke som en av mange Østerdalskommuner, men det er særlig to arbeidsplasser som gjør at Åmot skiller seg fra de man ellers kan sammenligne kommunen med. Dette er Forsvaret og Høgskolen i Innlandet Campus Rena.

Det er mellom 2500-3000 ansatte som har Rena leir som arbeidsplass, dette antallet forventes å øke som en følge av ny langtidsplan for Forsvaret. I Rena leir er det i stor grad profesjonelle som har sitt virke, men også noen vernepliktige. På Høgskolen

tilbys blant annet utdannelse innen musikkproduksjon, markedsføring, ledelse, økonomi, og studier innen krise- og beredskapsledelse.

Begge disse organisasjonene kan regnes som hjørnesteinsbedrifter i kommunen. For Høgskolen og Rena leir spiller jernbanen en viktig rolle, som kommunikasjonslinje inn og ut av kommunen for personell og materiell.

Når det gjelder sysselsetting, er det offentlig sektor som sysselsetter flest, utover handelsnæringen, bygg og anlegg.

Utviklingstrekk som vektlegges i denne rapporten:

- Det blir flere eldre og færre yngre i Åmot
- Det ventes at innbyggerne vil trekke mot Mjøsbyene og lokale regionsentre
- Økt avhengighet av infrastruktur som veg, jernbane, strøm, EKOM og vann/avløp
- Sesongmessige variasjoner i innbyggertall, knyttet til fritidsboliger.
- Klimaendringer som kan gi oss høyere temperaturer, mer nedbør, endret vannføring og sterkere vind.

Historisk sett er Åmot kommune utsatt for uønskede hendelser som har sammenheng med topografien som flom, skogbrann og ekstremvær. Slike hendelser kan få store konsekvenser for infrastrukturen, som vi blir mer og mer avhengig av at fungerer godt. Finans Norges Klimarapport 2022 viser til at skader etter ekstremnedbør står for rundt halvparten av erstatningene etter alle vær- og naturskader de siste 10 år (landsbasis).

Hvert år presenterer Statsforvalteren i Innlandet [kommunebilder](#) for status i hver enkelt kommune. De tallene som er benyttet her er fra kommunebildene for 2022, da bildene fra 2023 ikke er publisert per d.d. I kommunebildene benyttes ca. 50 indikatorer. For kun fire av indikatorene får kommunen en god status (Barnevern, jordvern, landbruk og sosiale tjenester). For fem av indikatorene får kommunen en middels god status (fastlegetjenesten, folkehelse, helse og omsorg, samfunns- og arealplanlegging og samfunnssikkerhet). For resterende indikatorer (barnehage og opplæring, klima, kommuneøkonomi, miljø og rus og psykisk helse) har kommunen en lav status.

Det er et godt idretts- og kulturliv i Åmot, og et bredt spekter av frivillige organisasjoner. Kommunen har fått kulturhus og et moderne idrettsanlegg i sambruk med Forsvaret i Rena leir.

I hele kommunen har det vært en jevn utbygging tilknyttet reiselivet blant annet i Osen og Digeråsen med utbygging av fritidsboliger og på Deset med tilhørende fiske i Renaelva som er en av landets beste ørretelver.

Mange av kommunens innbyggere melder ikke flytting til kommunen. Dette kan være en utfordring, da det kan medføre en belastning på de tjenestefunksjonene en kommune plikter å levere til sine innbyggere, uten at kommunen får tilført de nødvendige midlene for å levere et fullgodt tilbud til alle kommunens innbyggere, gjennom rammebevilgningene alle kommuner får over skatteseddelen. Åmot og Sør-Østerdalen har en svært stor innpendling, men framstår i offentlig statistikk som områder med stor netto utpendling. Dette skyldes at Forsvarets arbeidsplasser ikke registreres i kommunen/regionen.

En annen utfordring i regionen er mangelfull dekning i kollektivnettverket til og fra grendene. Dette er særlig problematisk for de eldre og for ungdommene, og for arbeidssøkere/arbeidstakere bosatt i andre kommuner.

I Åmot kommune har arbeidet med bredbåndsutbygging pågått over flere år, og over 90 prosent av husstandene har nå tilgang til bredbåndshastighet på minimum 30 Mbit/s. Det gjenstår fremdeles noen områder som ikke har fått denne tilgangen. Disse områdene vil også ofte ha dårlig eller mangelfull 4G dekning. En masterplan for videre bredbåndsutbygging og det er naturlig å se denne i sammen med behovet for bedre mobildekning er under utarbeidelse.

De nasjonale målene er 100 prosent bredbåndsdekning på 100/10 Mbit/s innen 2025, noe som vil bli en utfordring i mange kommuner inkludert Åmot kommune. Det er per dags dato noen få områder i kommunen som ikke kan bygges ut med dagens teknologi til en akseptabel pris. Disse områdene mangler grunnleggende infrastruktur for å kunne bygge basestasjoner.

Kravet om god digital infrastruktur og kompetanse blir generelt sett stadig viktigere etter hvert som digital kommunikasjon og informasjon gjør seg mer gjeldende i samfunnet. Utbygging av mobil- og bredbåndsnett, er viktige nasjonale satsingsområder som må komme hele kommunen til gode, ikke minst av hensyn til framtidig utvikling av velferdsteknologi og offentlig service og informasjon. Det skjer en stor utvikling av teknologi, som kan gjøre dagens kompliserte og kostbare utbygginger, enklere og billigere i fremtiden.

Utviklingen vi ser innenfor klima og terrorvirksomhet representerer globale trusler som Norge og vår kommune må ta inn over seg. Livsstilsykdommene i den vestlige verden rammer også Åmot. I Norge og i Åmot kommune er det lite fattigdom og ulikhet sammenlignet med de fleste andre, men det er en økende tendens. Forskning viser at utdanning har utjevne effekt og positiv betydning for folkehelsen. Det er derfor en utfordring at flere av de typiske livsstilsykdommene har relativt stor utbredelse, og at utdanningsnivået og fullføringsprosent på videregående skole fortsatt ligger på et for lavt nivå, i forhold til store deler av landet for øvrig. I perioden 2016 til 2022 ser man likevel en positiv utvikling i fullføringsprosenten på videregående skole.

Et annet utfordringsområde, både nasjonalt og lokalt, er det økende etterslepet på vedlikehold av offentlig infrastruktur og bygningsmasse. Driftsproblemer og reparasjoner kommer i kjølvannet av dette, og resulterer i nedsatt funksjonalitet og ekstrakostnader.

Det er en forutsetning i kommuneplanens samfunnsdel at man skal forebygge fremfor å reparere. Dette gjelder ikke bare for infrastruktur og bygningsmasser, men også for folkehelsen og utdanning.

2.1 Beredskapsaktører/krisehåndtering

Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Siviltforsvaret trådte i kraft 1. januar 2011. Kapittel V i loven omhandler kommunens plikt til å kartlegge hvilke uønskede hendelser som kan inntreffe i kommunen, vurdere sannsynligheten for at disse hendelsene inntreffer og hvordan de i så fall kan påvirke kommunen.

Med dagens sikkerhetspolitiske situasjon har det blitt et økt fokus på at alle kommuner skal evne å levere tjenester, selv i krisesituasjoner. Dette gjelder også for Åmot kommune. Som et eksempel er en del av de deltidsansatte i Åmot brann- og redning, også ansatte i Forsvaret. Det er nærliggende å anta at disse ikke vil være tilgjengelige for å yte tjenester for kommunen i krise/krig.

Ved starten av en kriseinnsats skal kommunens kriseledelse klargjøre hva dens rolle(r) er.

Kommunens rolle er en av følgende, eventuelt begge:

2.1.1 Støtteenhet

Dersom politi/Lokal Redningsentral (LRS), eventuelt Statsforvalteren, har overordnet operativ kriseledelse, skal kommunen være støtteenhet og bistå med ressurser, kompetanse, oppgaveløsning osv.

Som støtteenhet skal kommunen ivareta egen virksomhet i forbindelse med krisesituasjonen, blant annet ved å sikre, forebygge, avhjelpe og informere med tanke på egne brukere, ansatte, bygninger, anlegg med mer. Utgangspunkt for håndteringen er kommunens beredskapsplaner.

2.1.2 Hovedansvar

I visse krisesituasjoner knyttet til kommunens egen virksomhet vil kommunen ha hovedansvaret for krisehåndteringen.

3 Kriterier for sannsynlighet og konsekvens

Tabellen nedenfor viser en gjennomgang av kriteriene som er lagt til grunn for analysene i denne rapporten. Kategorier tar utgangspunkt i FylkesROS for Innlandet (2022) samt gjeldende veiledere og metodebeskrivelser.

Det er en forståelse om at risiko er et anslag på kombinasjonen av sannsynlighet og konsekvens, samt en vurdering av usikkerhet i forhold til disse anslagene. Anslag viser at dette ikke er eksakt tallfesting av risiko, men en måte å sette ulike risikoer i et system som gjør at de kan prioriteres og organiseres. Usikkerhet representerer området handlingen kan forekomme innenfor.

Sannsynlighet

Sannsynlighet beskrives ut fra at en hendelse vil inntreffe i løpet av 100 år. Det er i utgangspunktet dagens klimatiske, teknologiske og demografiske forhold som legges til grunn for vurdering av sannsynlighet.

Inndeling som følger:

Kategori	Sannsynlighet
Svært lav	<10%/100år
Lav	10-39%/100år
Middels	40-69%/100år
Høy	70-90%/100år
Svært høy	>90%/100år

Konsekvens

Konsekvens er forstått som konsekvensene av en hendelse vurdert med hensyn til påvirkning på de samfunnsverdiene kommunen har valgt. Det kan f.eks. brukes to konsekvenstyper innenfor hver samfunnsverdi.

Befolkningens sikkerhet og trygghet	
Samfunnsverdier	Konsekvenstyper
Liv og helse	Dødsfall
	Alvorlig skadde og syke
Samfunnsstabilitet	Manglende dekning av grunnleggende behov
	Forstyrrelser i dagliglivet
Natur og miljø	Langtidsskader på kulturmiljø
	Langtidsskader på kulturmiljø/-minner
Materielle verdier	Direkte økonomiske tap
	Indirekte økonomiske tap

Konsekvensene av en hendelse innenfor hver enkelt konsekvenstype uttrykkes enhetlig. Dette gjøres ved å bruke faste konsekvenskategorier som kan tallfestes fra 0 til 5 som vist i tabellen under. Kategoriene må defineres med terskelverdier mellom dem.

Konsekvenskategori	Konsekvensbetegnelse
5	Svært høy
4	Høy
3	Middels
2	Lav
1	Svært lav
0	Ingen/ikke relevant

Usikkerhet

Vurdering av styrker og svakheter ved kunnskapsgrunnet for alle deler av risikovurderingen. Man bør legge følgende punkt til grunn for vurderingene:

- grad av forståelse for hendelsen
- relevansen av kunnskap, erfaringer og forskning på området
- omfanget av datagrunnlag og om relevant fagkunnskap er involvert i analysen

Usikkerhet forklares deskriptivt, og gir beslutningstagere grunnlag for å vurdere om kunnskapsgrunnet er tilstrekkelig for analysens gyldighet. Ved høy usikkerhet bør man vurdere om man har behov for ytterligere kunnskap, om man kan akseptere risikoen eller om man skal iverksette tiltak som tar høyde for usikkerheten.

Styrbarhet

En deskriptiv vurdering av om mindre justeringer i forutsetningene for en hendelse gir store utfall i omfanget av hendelsen, eller om forutsetningene for hendelsen endrer seg over tid. Konkluderes til lav, middels eller høy.

Samfunnsverdier

Under følger beskrivelser av samfunnsverdier lagt til grunn for konsekvensbilde ved en uønsket hendelse (kilde DSB Metode og prosess AKS2019):

Demokratiske verdier og styringsevne:

Med dette mener vi virkninger av en hendelse på viktige nasjonale institusjoners konkrete funksjonsevne, men også om en hendelse er et angrep på grunnleggende verdier og rettigheter (rettssikkerhet, likeverd, ytringsfrihet og personlig sikkerhet og integritet).

Liv og helse:

Dødsfall er de som dør som følge av den uønskede hendelsen, eller direkte følgekonskvenser av denne.

Med skadde mener vi alle skader som krever behandling på sykehus og/eller kan gi varig nedsatt funksjonsdyktighet

Med syke mener vi alle sykdommer utløst av hendelsen som krever behandling på sykehus og/eller medfører varig nedsatt funksjonsdyktighet.

Samfunnsstabilitet: deles i «manglende dekning av grunnleggende behov» og «forstyrrelser i dagliglivet».

Manglende dekning av grunnleggende behov innebærer mangelfull tilgang til mat, drikkevann, varme og medisiner på hjemstedet som følge av hendelsen.

Forstyrrelser i dagliglivet innebærer svikt i strømforsyningen, svikt i tilgangen til elektronisk kommunikasjon (elektronisk kommunikasjon og IKT) og svikt i tilgangen til transport til jobb, butikker og skole.

Natur og miljø:

Skade på naturmiljø omfatter forringelse av naturmiljø gjennom f.eks. forurensning av sjø, vassdrag eller naturhendelser som skog- og lynnbrann, flom og skred som forringer naturområder, og kan vurderes som en kombinasjon av geografisk utbredelse og varighet.

Tap av kulturverdier er forringelse av kulturmiljø og kulturminner og vurderes ut fra fredningsstatus/verneverdi og graden av ødeleggelse.

Materielle:

Materielle verdier deles i direkte økonomiske tap og indirekte økonomiske tap.

Direkte økonomiske tap er knyttet til skade på eiendom og infrastruktur, og er utgifter til reparasjon og normalisering.

Indirekte økonomiske tap omfatter tap av produksjon og inntjening som følge av hendelsen. Tapet kan skyldes redusert produksjonsevne, skadet omdømme, transportproblemer eller andre forhold. Bortfall av inntekter fra

turistnæringen etter en naturkatastrofe eller annen alvorlig hendelse, vil inngå her. Tap må vurderes innenfor en tidshorisont, f.eks. tre år eller ti år.

4 Innledende om klima og forankring

Klimaet i Innlandet fylke er i endring. Av det kan det slutes at det også er i endring i Åmot kommune. Det er liten tvil om at klimaendringer påvirker vårt samfunn. Dette må vi ta hensyn til i all form for planlegging relatert til samfunnssikkerhet og beredskap, og kapittelet er således skrevet for å gi en sammenfattet oversikt fra de rapporter og beskrivelser som er tilgjengelige for oss.

Lowverk, forskrifter, planretningslinjer og veileder for helhetlig ROS i kommunen setter føringer, både for helhetlig ROS og for alt planarbeid i kommunen, til å ta hensyn til klimaendringene.

Jfr. Plan og bygningsloven §3-1, 1. ledd bokstav g) og h), skal planer etter denne loven ta klimahensyn, tilpasse seg forventede klimaendringer, samt fremme samfunnssikkerhet ved å forebygge risiko for tap av liv, skade på helse, miljø og viktig infrastruktur.

Videre følger det av «Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning 2018» 1 pkt. 1 «Formål: Kommunene, fylkeskommunene og staten skal gjennom planlegging og øvrig myndighets- og virksomhetsutøvelse stimulere til, og bidra til reduksjon av klimagassutslipp, samt økt miljøvennlig energiomlegging. Planleggingen skal også bidra til at samfunnet forberedes på og tilpasses klimaendringene (klimatilpasning)».

Klimatilpasning handler om å ta hensyn til dagens og fremtidens klima. Klimatilpasning skal bidra til at Åmot kommune blir bedre rustet til å møte klimaendringene, gjennom å sikre at kommunen unngår eller begrenser risiko, sårbarhet og ulemper, og drar nytte av eventuelle fordeler som følge av endringer i klimaet.

Klimatilpasning er et sektorovergripende hensyn som krever samordning og samarbeid på tvers av sektorer, og mellom kommunale, fylkeskommunale og statlige organer. Klimatilpasningen kan være både forebyggende og skadebegrensende. Eventuelle tiltak bør være naturbaserte og innenfor FNs bærekrafts mål.

Klimaendringer er systematiske endringer i klimavariabler som temperatur og nedbør, og som medfører endring i effekt-parametere som avrenning, flom, skred og tørke. FNs klimapanel (IPCC) forstår klimaendringer som endring i observert klima over tid, uavhengig av årsaker og forklaringer. IPCCs definisjon gjør det således mindre relevant å problematisere hvor mye av endringene som skyldes «naturlige» og hvor mye som skyldes menneskelig påvirkning.

Klimaendringene vil påvirke natur og samfunn både på kort og lang sikt. Samfunnets fremtidige sårbarhet for klimaendringer avhenger både av hvordan klimaet endrer seg og hvordan samfunnet endrer seg. Så langt går dette i negativ retning. Digitaliseringen av samfunnet har skapt nye avhengigheter, og derav sårbarheter, som lett påvirkes av klimaendringene.

Det fremheves at det i kommuneplanens samfunns- og handlingsdel, samt andre relevante planer, bør kommunen basert på lokale forhold, vurdere hvordan endringer i klima kan påvirke blant annet samfunnsikkerhet, kritisk infrastruktur, natur- og kulturmiljø, befolkningens helse, samt forutsetninger for berørte næringer, og hvordan dette skal følges opp.

4.1 Klima i Åmot

Åmot kommune har innlandsklima med relativt lite nedbør, relativt kalde vintre og varme somre. Værnormalen viser følgende for Åmot - se tabell under.

Værnormaler - Åmot	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	År
Temperaturnormal – grader C	-11,2	-9,6	-3,7	1,7	8,2	13,2	14,3	12,5	7,7	2,9	-4,3	-9,3	1,9
Nedbørnormal - mm	50	38	40	42	62	78	90	79	85	80	67	55	766

Gjennom de siste 10-20 år registreres det gjennom enkelthendelser, som i Norge og verden for øvrig, en tilsynelatende endring i klimaet i retning enkelthendelser med lokale styrtregn gjennom sommeren, mildere vintre med kortere snøsesong og noe økt hyppighet av dager med sterkere vind.

4.2 Konsekvenser av klimaendringene for Åmot kommune

For Åmot kommune sin del vil det hovedsakelig bli utfordringer knyttet til overvann og flom i forbindelse med kommunens vassdrag, som tidvis har hatt store konsekvenser. Med økt sjans for tørke over lengre perioder øker sjansen for avlingsskade i jordbruk og kombinert med kraftig vind vil også fare for skogbrann kunne utgjøre en vesentlig utfordring. Kommunens oppgave som førstelinjetjeneste mot virkninger av et endret klima tillegges sterk vekt i *Klimarisikoutvalgets rapport*. Likevel er det en del mangler i drøftingen av sikring mot naturskade. Som følge av overflateavrenning pga. nedbør og smeltevann, kan det skape større og mindre oversvømmelser.

5 Identifisering av uønskede hendelser

Veilederen gir en del føringer for hvordan man skal identifisere de uønskede hendelsene som kan være aktuelle å analysere for vår kommune. Det er mange kilder som kan og bør legges til grunn. Vi har valgt å legge vekt på relevant innhold i gjeldende ROS-analyse fra 2016, som så er sammenstilt med de analysene som var gjort av nabokommuner i et samarbeid. Deretter ble det lagt til analyse av trussel mot folkevalgte, og flyktingestrøm. Dette er sikkerhetspolitiske hendelser.

Etter anbefaling fra veilederen, er vår ROS en analyse av scenarioer.

Eksempler på scenarioer som ble utelukket er: Skred: Det er svært usannsynlig at dette vil forekomme i vår kommune. Cyberangrep: Det er utarbeidet en egen ROS analyse for cybersikkerhet iht. rammeverket til NSM og KINS som IKT arbeider etter. ROS analysen er utarbeidet av SÅTE IKT. SÅTE IKT er et IKT-samarbeid bestående av Stor-Elvdal, Åmot, Trysil og Engerdal. Det gjøres jevnlig ROS analyser i forbindelse med opprettelsen av SÅTE 2.0, der alle fire organisasjonene skal over i skyen. Av den grunn er det ikke gjort ytterligere ROS analyser iht. DSBs veileder for helhetlig ROS i kommunene.

Det er utarbeidet totalt 17 analyser, og disse er delt opp i ulike kategorier. De aktuelle kategoriene er *brann, ulykker og annet, sykdom, kritisk infrastruktur og samfunnsfunksjoner, naturhendelser, tilsiktede hendelser, sikkerhetspolitiske hendelser, samferdsel og dyresykdommer.*

Svært mange av hendelsene vil berøre mye mer enn det som er skissert i dem. Som et eksempel vil ekstremvær, flom og atomhendelser også kunne medføre tap av beitedyr og matproduksjon.

6 Oversikt over gjennomførte analyser

1 Brann, ulykker og annet

SPESIFIKT SCENARIO

Bygningen er på 3 etasjer, med 2 fløyer, og er tilknyttet omsorgsboliger med 16 boenheter med en gangbro. Fra omsorgsboligene er det en gangbro over til Åmot kulturhus som også huser 20 serviceboliger. I tilknytning til kulturhuset ligger Åmot rådhus, hvor kommunens ledelse og kriseledelsen er lokalisert. Servere til kommunens datanett befinner seg også i denne bygningen.

Det er stor variasjon på fysisk og psykisk helse på beboere på Ryslingmoen. Noen har god oversikt på hva som skjer rundt de og kan til en viss grad forflytte seg selv, mens andre er helt avhengig av hjelp til alle gjøremål, og evner ikke å forstå hva som skjer rundt seg. Det er plass til 41 beboere ved sykehjemmet og det er nødvendig å evakuere alle beboere og ansatte. De tyngste beboerne som krever mest hjelp for evakuering holder til i 3. etasje.

Det bryter ut brann i rommet til en beboer i andre etasje. Hendelsen skjer i desember, på kveldstid etter at de fleste beboerne er i seng. Det er ca. ½ m snø på bakken og ute er det ca. -25°C. Det er kun midlertidig ansatte på jobb som nattevakter. Det blir en kraftig varme med stor røykutvikling som spres i store deler av bygningen. Brannalarmanlegget løses ut og hele bygningen blir berørt. Brannvesenet er lokalisert ca. 0,5 km unna, og første bil vil være på plass ca. 10 min etter utløst alarm.

1.1 Brann på Ryslingmoen

Risikoområde: Brann, ulykker og annet

Beskrivelse: Brann på Ryslingmoen

KOMMENTAR:

I kommunen er det flere institusjoner med personer av ulik kapasitet til å ivareta seg selv. Vurderingene gjort i denne analysen er overførbare også til resterende institusjoner.

MEDVIRKENDE FAKTORER OG EKSISTERENDE TILTAK

Medvirkende faktorer for brann på institusjoner kan ære knyttet til åpne flammer, elektriske feil eller feil bruk av elektrisk utstyr. Eller villedede handlinger.

Eksisterende tiltak er brannceller/brannseksjoner, der branncellene i hovedsak yter motstand mot brann i 60 minutter, mens et fåtall av dem yter motstand i inntil 30 minutter. Dette er funksjoner som gjør at det vil ta en del tid før en brann kan spre seg i bygget. I tillegg fins det rutiner for brann og for evakuering.

SANNSYNLIGHETSTVURDERING

Sannsynlighet for hendelsen vurderes til middels. I perioden 1993-2009 var det 984 branner i institusjoner for eldre. 58 av brannene var dødsbranner med i alt 69 omkomne. De fleste av disse var mindre branner uten konsekvenser for liv og helse. Sannsynligheten for at en alvorlig brann med fare for liv og helse skal inntreffe ved sykehjem på Rena vurderes derfor til middels.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene – høy: eldre og syke har lavere toleranse for røykskader, mange vil ikke være i stand til å evakuere seg selv, og de med minst egenevne bor i 3. etasje. Derfor er konsekvensen satt til 6-10 dødsfall. Forstyrrelser i dagliglivet vil gjelde beboere som i en periode må få alternativ innkvartering, ansatte som drifter sykehjemmet i midlertidige lokaler og kommuneansatte som ikke har tilgang til sine kontorer.

Evakueringen av beboerne i røykfylte lokaler er svært krevende og brannvesenet må prioritere å redde liv foran å redde verdier. Spesielt er evakueringen av beboere i 3. etasje krevende, og sengeliggende pasienter er vanskelig å evakuere ned trappene. Med bakgrunn i behovet for evakuering av beboere, behov for midlertidig opphold av pasienter, forventet påtrykk fra pårørende som krever etablering av kontakttelefon, stort behov for koordinering kalles kommunens kriseledelse sammen.

Liv og helse: Det vurderes at en slik hendelse vil kunne medføre 6-10 dødsfall, og skader og sykdom på mellom 20 og 50 personer.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «høy»

Samfunnsstabilitet: En slik hendelse vil kunne medføre manglende dekning av grunnleggende behov for over 40 personer i mer enn 7 dager. Det vil også kunne medføre forstyrrelser i dagliglivet for samme antall personer i samme tidshorisont.

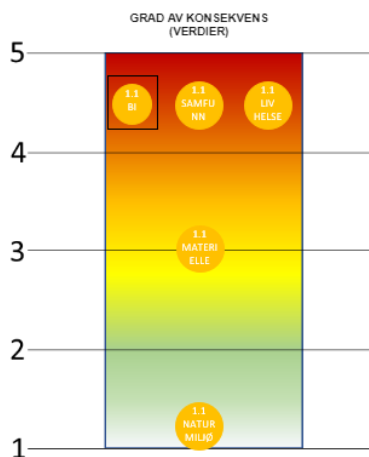
Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «høy»

Natur og miljø: Det vurderes at langtidsskader på naturmiljø og kulturmiljø vil være svært lave, til ingen.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «svært lav».

Materielle verdier: De direkte økonomiske tapene knyttet til brann på Ryslingmoen vurderes i størrelsesordenen 100 millioner til rehabilitering, bruk av midlertidige lokaler og ekstra personell. De indirekte økonomiske tapene vurderes til svært lave/ingen.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «middels»

Samlet konsekvens er vektet til 4,5.

TILLEGGSVURDERINGER

Styrbarheten vurderes som høy ved slike hendelser.

Kommunen kan legge til rette for gode rutiner, gjennomføre brannforebyggende tiltak med tanke på sengetøy, gardiner og materialvalg på møbler, gi god kunnskap om rutiner samt jevnlig gjennomføre øvelser.

Usikkerhet: Dette scenarioet vurderes å ha lav usikkerhet. Det er god oversikt over eksisterende tiltak, men det foreligger ingen planer for midlertidig oppholdssted for evakuerte, bruk av midlertidig ansatte/vikarer, og det øves sjeldent.

Sårbarhet: Dersom det skulle begynne å brenne på Ryslingmoen, er det uheldig at kommunens EPS ligger på kulturhuset. Det bør planlegges med et alternativt EPS, slik at man kan evakuere direkte dit.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være middels.

MULIGE TILTAK

Sannsynlighetsreducerende tiltak

- Brannhemmende sengetøy, gardiner o.l.
- Montering av tidsbrytere
- Vernerunder/sikkerhetsrunder en gang i måneden

- Opplæring av ansatte til å tenke brannvern

Konsekvensreducerende tiltak

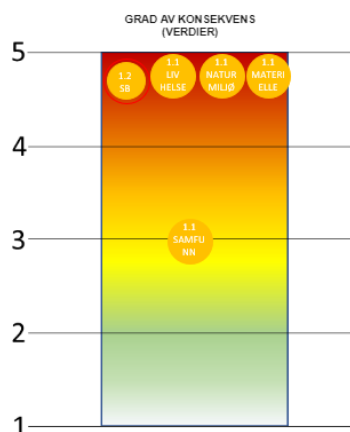
- Revidering av følgende eksisterende rutiner:
- Beredskap – overordnet prosedyre for sektor for pleie- rehabilitering og omsorg
- Branninstruks PRO
- Branninstruks Ryslingmoen sykehjem/dagkveld
- Tillegg:
- Gjennomføre opplæring av midlertidig ansatte/vikarer
- Sikre at det alltid er en fast ansatt på jobb
- Utarbeide ev. revidere, tiltakskort for Evakuering av Ryslingmoen sykehjem
- Årlig evakueringsøvelse/gjennomgang sammen med Åmot brann og redning, ambulansetjenesten, politiet og kriseledelsen i kommunen.
- Kontinuitetsplanlegging for sikring av liv og helse.

SPESIFIKT SCENARIO

Det har vært en sommer med mange uker uten regn. Høye temperaturer kombinert med mye vind har medført at skogen i hele Østerdalen er knusktørr. Værvarslingen melder samme værtype i lang tid fremover.

I begynnelsen av juli får brannmannskapene melding om brann i skogen i nærheten av golfbanen på Hovdmoen. Brannen startet i tilknytning til RV3, og veien er stengt. Vinden kommer fra Øst, og sprer seg mot hyttefeltene på Digeråsen. Det er ferietid og mange av brannmannskapene er bortreist, og alle tilgjengelige mannskaper, inklusiv skogbrannreserven, er kalt ut.

Det er anmodet om støtte fra Midt-Hedmark Brann og Redning og skogbrannhelikopter. Samtidig blir sentralbordet i kommunehuset nedringt av engstelige hytteeiere som er bekymret for sine hytter. Situasjonen er uoversiktlig, og kommunedirektøren bestemmer at det skal settes stab.

Samlet konsekvens er vektet til 5.

1.2 Skogbrann

Risikoområde: Brann, ulykker og annet

Beskrivelse: Skogbrann

KOMMENTAR:

Skogbranner forekommer i kommunen årlig. En hendelse som skissert er overførbart fra denne spesifikke hendelsens utspredning, til både større hendelser, og andre steder i kommunen.

MEDVIRKENDE FAKTORER OG EKSISTERENDE TILTAK

Medvirkende faktorer for skogbrann kan være lynnedslag, men også menneskelig aktivitet, slik som skogsmaskiner, kjøretøy med stålbelter, uforsiktig omgang med ild, brenning av organisk materiell, gjenglemt søppel, skarpskyting i øvingsfeltene eller planlagt/villet ildspåsettelse.

Det er på plass en rekke eksisterende tiltak, slik som skogbrannovervåkning ved bruk av fly, kommunen har en skogbrannreserve bestående av ca. 50 personer som øves hvert 2 år, sivilforsvaret støtter etter anmodning fra politiet, forsvaret støtter innenfor eget øvingsområde, helikopter for slukking kommer etter anmodning via 110 sentralen, det er mulig å få støtte fra omkringliggende brannvesen, kommunens kriseledelse er etablert og trent, og skogbrukere har gode rutiner for å etablere lokale vannposter i forbindelse med skogdrift.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynlighet for hendelsen vurderes til svært høy. Det oppstår flere skogbranner hvert år i kommunen. Hvor stor hendelse blir er avhengig av hvor raskt den oppdages, lokasjon samt temperatur og vindforhold. En stor skogbrann kan oppstå over hele Åmot kommune, og evt. spre seg fra en nabokommune over kommunegrensa.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene – svært høy: Flere skogbranner oppstår hvert år i kommunen. Hvor stor hendelsen blir er avhengig av hvor raskt den oppdages, lokasjon, samt temperatur og vindforhold.

Liv og helse: En stor skogbrann vil kunne medføre evakuering av syke/sengeliggende innbyggere. Alvorlige røykskader og skader under slukkearbeidet kan medføre dødsfall. Røykskader, varmepåvirkning, fallende trær og andre skader som følge av en slik hendelse må forventes.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «høy»

Samfunnsstabilitet: En slik hendelse vil kunne medføre bortfall av strømforsyningen og elektronisk kommunikasjon. Veier er stengte, fremkommeligheten blir redusert pga. redningsarbeidet.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «middels»

Natur og miljø: Det vurderes at langtidsskader på naturmiljø og kulturmiljø vil være svært høye. Det vil være omfattende skade på skog der brannen har påført skade, og det er flere verneverdige og fredede kulturminner og kulturmiljø som kan skades/ødelegges ved en stor skogbrann.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «svært høy».

Materielle verdier: De direkte økonomiske tapene relateres i stor grad til tap av skog. De fleste skogeiere i Åmot er forsikret gjennom Skogbrand forsikringsselskap og vil få dekket tap av skadet skog samt eventuelle utgifter i forbindelse med etterslukking. Dersom hyttefeltet blir rammet vil skadeomfanget raskt bli langt over 100 millioner. Indirekte økonomiske tap relateres her til tap av kommende hogstmoden skog, og ventetid med å få opp ny foryngelse. Tap av foryngelses- og ungskog erstattes med forsikring, dersom man er forsikret. Det vil også kunne være bortfall av inntekter til kommunen og servicenæringer fra hyttebeboere, samt skadet omdømme mht. evne til å sikre hyttefelt mot slike hendelser.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «svært høy»

TILLEGGSVURDERINGER

Åmot kommune er en skogkommune. En stor skogbrann vil kunne få konsekvenser for tap av liv, skader, store økonomiske tap, skade på kommunikasjonsinfrastruktur og kulturminner og miljøet.

Kommunen kan påvirke foreslått oppfølging som lokal myndighet, medeier og pådriver overfor eksterne aktører. Stenging av skytebaner, fyringsforbud, skilting ved bålplasser og utfartssteder er noen eksempler.

Usikkerhet: Dette scenarioet vurderes å ha middels usikkerhet. Små endringer i forutsetningene for hendelsen kan føre til store endringer i risiko.

Sårbarhet: Åmot kommune sin evne til å håndtere hendelsen og opprettholde daglig drift/funksjoner blir i lite grad berørt. Et delvis bortfall lokalt av telefon/data vil trolig kun påvirke nødetatenes lokale oppdragsløsning.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være lav.

MULIGE TILTAK

Sannsynlighetsreducerende tiltak

- Utnytte gode værmeldinger bedre for prediksjon av brannfare for eventuelt å stanse skogbruk og øvingsaktivitet i Forsvaret
- Forbedre informasjon ved populære utfartssteder om brannfare
- Godt vedlikeholdte og tilgjengelige skogsbilveier er viktig i forbindelse med beredskap og evakuering.

Konsekvensreducerende tiltak

- Aktivt be innbyggere melde fra om røyk
- Avtale med Forsvaret om støtte med personell/materiell ved behov
- Vanntanker plassert på skogbrannslokking i Åmot brann- og redning, samtrent med skogbrannreserve og Midt-Hedmark Brann og redning, og Sivilforsvaret
- En velutbygd og trent skogbrannreserve
- Tilgang på skogbrannhelikoptre, og evne i brannvesenet til å utnytte de
- Oversikt på hvor det er mulig å hente vann ved tørke i Østerdalen
- Kunnskap om bruk av droner for å lettere få oversikt over hendelsen og identifisere spredning
- Anbefale skogeiere om å vedlikeholde og ha tilgjengelig skogsbilveier i forbindelse med evakuering og beredskap.

- Utarbeide oversikt over beredskapsveier. I dette aktuelle området er det fire evakueringsmuligheter: 1 Digeråsveien – RV3 til Digeråsen 2 Bergeliveien – til høyre rett etter Skynna og inn på Digeråsveien (har ikke noe navn) 3 Bergeliveien – Bergeseterveien 4 Fra Digeråsen – Arnestadveien – Hovdliveien

SPESIFIKT SCENARIO

Juli 202x. Fredags kveld bryter det ut brann i verkstedet. Det er tørt, ca. 30C og vindstyrke på ca. 3-4 m/s fra sør. Det er ferietid, og deler av brannstyrken er på ferie. Området utenfor verkstedet er fylt med kjøretøy som venter på eller er ferdige med reparasjoner. Det blir en stor røykutvikling og det spres røyk i store deler av bygningen.

Brannvesenet er lokalisert ca. 1 km unna, og første bil vil være på plass ca. 10 min etter utløst alarm.

Mekonomen ligger i krysset Brugata/Sjøgata, og består av verkstedlokaler og kontor i en etasje. I tilknytning til bygningen er det drivstoffanlegg som akkurat er fylt helt opp. Bygningen er tilknyttet et garasjeanlegg, som er tilknyttet bygning på tre etasjer som inneholder kontorlokaler til politiet, Milano Rena Ristorante og flere boenheter. Bygningskomplekset ligger ved Rena kirke og kirkegård, og bygning med kontorlokaler og boenheter. På nordsiden av Brugata ligger det et 3 etasjers kombinert forretning/boligbygg.

Med bakgrunn i fare for spredning, at det er et drivstoffanlegg på tomten, og gass under trykk i bygningen er behovet for evakuering av beboere i området stort. Det er også et stort behov for koordinering. Kommunens kriseledelse kalles derfor sammen.

1.3 Brann på Mekonomen

Risikoområde: Brann, ulykker og annet

Beskrivelse: Brann på Mekonomen verksted

KOMMENTAR:

Dette er en type hendelse som ikke oppstår ofte, men som kan forekomme noen ganger i løpet av en 100 års periode. I kommunen har vi noen verksteder og tankanlegg, denne hendelsen er overførbart til hendelser også ved disse anleggene.

MEDVIRKENDE FAKTORER OG EKSISTERENDE TILTAK:

Medvirkende faktorer for brann på et verksted kan være oljesøl, rot på arbeidsplassen og ufokusert personell.

Eksisterende tiltak her vil være knyttet til at kommunens kriseledelse er etablert og øvd og varslingsrutiner er etablert og trent, samt at Åmot brann og redning er delvis kjent i lokalene.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynlighet for hendelsen vurderes til **middels**. Dette begrunnes med at brann i verkstedlokaler hvor det foregår varmt arbeid med jevne mellomrom oppstår. Brann i verkstedlokaler/drivstoffanlegg kan også være en villet handling. Et uhell i tilknytning til verkstedlokaler er 40-69% sannsynlig i en 100 års periode.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene – høy: middels fare for liv og helse, lav påvirkning på samfunnsstabiliteten, lav fare for natur og miljø, og høy fare for materielle verdier.

Liv og helse: Så lenge det ikke er en eksplosjonsartet brann, vil det trolig ikke medføre dødsfall. En eksplosjonsartet brann med spredning til tankanlegget vil trolig medføre 1-3 dødsfall. Det må forventes at noen av ansatte på verkstedet, i boenhetene eller brannvesenet får røykskader som må behandles.

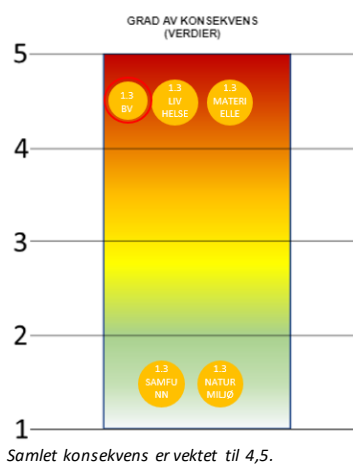
Konsekvensen for liv og helse vurderes som «høy»

Samfunnsstabilitet: Boenhetene og kontorlokalene rundt verkstedet vil i en periode ikke være brukbare og må rehabiliteres.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «lav»

Natur og miljø: Olje- og drivstofflekkasjer fra kjøretøy på verkstedet. Lekkasjer fra tankanlegget kan forekomme. Så lenge brannen ikke snur mot Rena kirke, er det ingen påvirkning av kulturmiljø.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «lav».

Materielle verdier: Direkte økonomiske tap knyttes til skader på bygninger og drivstoffanlegg, samt kjøretøy i tilknytning til bygningen. Verkstedbygningen og drivstoffanlegget kan få brann-, vann- og røykskader. Videre vil indirekte økonomiske tap være knyttet til at driften stanses opp, og at arbeidet i forretningslokalene i området må relokaliseres for en periode.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «høy»

TILLEGGSVURDERINGER

Risikoen for slike hendelser oppfattes som høy, siden en ulykke kan eskalere. Kommunen har selv svært få virkemidler til foreslått oppfølging, utover tilsyn. Vurderingene kan overføres til andre lignende hendelser.

Usikkerhet: Dette scenarioet vurderes å ha høy usikkerhet.

Kommunen har svært lite erfaring med hendelser av denne

typen. Konsekvenser av hendelsen påvirkes også av faktorer som vær-situasjon, og sikkerhetspolitiske hendelser utenfor kommunens kontroll.

Sårbarhet: Verkstedet ligger i tilknytning til flere boenheter og politiets kontorlokaler. Boenhetene nord for stasjonen vil bli påvirket av brannen. En endring i vindretning kan medføre spredningsfare mot Rena kirke og gravplassen. En spredning av brannen vil kunne medføre at politiets lokaler på Rena i en periode vil måtte relokaliseres. Spredning mot Rena kirke kan true bygningen og funksjonene kirken har. Ut over dette vil ikke kritiske samfunnsfunksjoner og -tjenester være påvirket. Kommunens kritiske samfunnsfunksjoner, styrings- og krisehåndteringsevne vil ikke påvirkes. En påvirkning på politiets lokaler vil ikke påvirke etatens evne til krisehåndtering.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være lav.

MULIGE TILTAK

Sannsynlighetsreducerende tiltak

- Opplæring av ansatte om bruk av sveiseapparat, ryddig og oversiktlig i verkstedlokaler og i garasjeanlegget ved siden av
- Kontroll av arbeidsforhold av arbeidstilsynet

Konsekvensreducerende tiltak

- Det må sørges for at røyk- og brannvarslere blir montert i seriekobling med direkte alarm til 100 sentral
- Avklare om det kan stilles krav til etablering av sprinkleranlegg, men dette kan uansett anbefales at gjøres
- Det må øves på rutiner for å hindre spredning av brann til drivstoffanlegget
- Opptreden ved brann, og evakueringsøvelser sammen med brannvesenet
- Brannvesen med røykdykkere må øve på evakuering sammen med ansatte
- Parkeringsområdet ved verkstedet må gjøres tilgjengelig for brann og redning slik at evakuering av ansatte og slukningsarbeidet gjøres så lett som mulig. Dette kan bety at parkeringsområdet må justeres
- Vi må avklare hvordan det kan kontrolleres at denne type virksomheter ikke medfører stor risiko for brann og ulykker.

SPESIFIKT SCENARIO

Det er onsdag kveld, og lokale regnbyger med vind fra øst. Dette er andre døgn med dette været, og det er varslet samme type vær de kommende to døgn. På nyhetene forteller TV2 at Statens strålevern varsler om målt økt radioaktivitet på deres målere på Østlandet, og at de vil følge opp saken i neste nyhetssending.

Ordføreren ringer kommunedirektøren og sier at han har blitt kontaktet av et par bønder med kyr på beite som spør om vi vet om dette kan ha noen konsekvenser i Åmot og hva vi anbefaler.

Kommunedirektøren er på KS-konferanse på Gardermoen og kontakter beredskapskoordinatoren og ber henne om å sjekke ut fakta og rapportere tilbake på SMS til ordfører og kommunedirektør.

Kl. 12:15 kommer en SMS fra statsforvalter til kommunens beredskapsledelse der de informerer om at det for 36 timer siden har vært et uhell ved atomkraftverk i Belarus og at det er sannsynlig at det er nedfall over østre deler av Innlandet. Statsforvalter ber om at kommunen setter stab, henter fram atomberedskapsplanen og avventer ytterligere «ordre».

1.4 Atomulykke

Risikoområde: Brann, ulykker og annet

Beskrivelse: Atomulykke med nedfall i form av radioaktivt regn

KOMMENTAR:

Vurderingene som er gjort er i stor grad overførbare til andre typer atomhendelser, og i en liten grad til andre utslippsulykker.

MEDVIRKENDE FAKTORER OG EKSISTERENDE TILTAK

Det kan være ulike årsaker til radioaktiv stråling. Likeledes vil de alle kunne ha ulike omfang og kommunene vil i ulik grad kunne bli påvirket. Nedfall av radioaktivt materiale som følge av utslipp andre steder, strålingsulykker – stasjonert utstyr eller utstyr under transport, terror med radioaktivt materiale, og atomkrig er medvirkende faktorer.

Det er strenge nasjonale restriksjoner ved transport av radioaktive kilder. Nasjonalt er det utbygget et nettverk med målere, det er internasjonale avtaler om gjensidig varslings, rask og pålitelig varslings fra stat til kommuner via statsforvalterne, pålitelige værvarsler, og sivilforsvarets fredsinnsettsgruppe (FIG) har personell som kan måle stråling og foreta rensing av personer. I tillegg fins det en egen atomberedskapsplan for kommunen.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynlighet for hendelsen vurderes til høy. Dette begrunnes med at Tsjernobyl-ulykken 26. april 1986 har satt størst spor etter seg i Norge. Selv om dette er mange år siden, skjer det jevnlig atomulykker rundt om i verden der Fukushimaulykken den 11. mars 2011 er av et større omfang og i nyere tid, men så langt unna at den ikke umiddelbart hadde noen konsekvenser for livet i Norge.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene – middels: høy fare for liv og helse, og for natur og miljø, middels påvirkning på samfunnsstabiliteten.

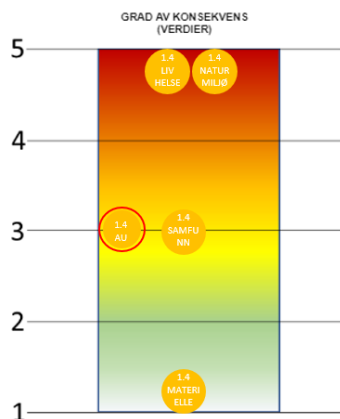
Liv og helse: Ved slike hendelser vurderes det at man på lang sikt vil oppleve flere enn 10 dødsfall. Det er også

sannsynlig at over 20 personer vil kunne bli syke.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «svært høy»

Samfunnsstabilitet: Det vil bli et stort behov for å måle stråling i åpne vannkilder, noe som vil påvirke dekning av grunnleggende behov for en periode, og det vil kunne bli forstyrrelser i dagliglivet, i stor grad pga. usikkerheten.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «middels»

Samlet konsekvens er vektet til 3.

Natur og miljø: Det er et stort potensial for naturskader, med sannsynlighet for at hele kommunens areal vil oppleve langtidsskader på naturmiljøet i mer enn 10 år.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «svært høy».

Materielle verdier: Det vurderes at de direkte økonomiske tapene som følge av en slik hendelse vil være i underkant av 100 millioner kroner.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «lav»

TILLEGGSVURDERINGER

Den usikre situasjonen i verden per i dag gjør at risikoen for utslipp er noe forhøyet. Vurderingen settes derfor til middels.

Hendelser av denne karakter kan ikke forhindres i lokal regi, og tiltakene vil i all hovedsak bli initiert av sentrale myndigheter. Styrbarheten er derfor satt til lav.

Usikkerhet: Dette scenarioet vurderes å ha høy usikkerhet. Kommunen har svært lite erfaring med hendelser av denne typen. Konsekvenser av hendelsen påvirkes også av faktorer som vær-situasjon, og sikkerhetspolitiske hendelser utenfor kommunens kontroll.

Sårbarhet: Det er ingen fare for umiddelbare sykdommer, men rensebehovet er formidabelt den første tiden. Langtidseffekten er økt risiko for utvikling av en eller annen form av sykdommen kreft. Det er stor usikkerhet i befolkningen, noe som medfører stort informasjonsbehov. Det er svært mange langtvirkende konsekvenser for planter og dyr, og det vil bli behov for masseutskifting i eksempelsvis sandkasser i barnehager. Avlinger kan måtte destrueres/graves ned, og dyr kan måtte avlives da de ikke kan benyttes som mat.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være lav.

MULIGE TILTAK

Sannsynlighetsreducerende tiltak

Ingen sannsynlighetsreducerende tiltak for en hendelse slik som denne.

Konsekvensreducerende tiltak

- Lagre jod-tabletter og oppfordre husstander med personer under 40 år til å ha slike liggende
- Rutiner for distribusjon av jod-tabletter
- Ha lett tilgang til plast og/eller presenninger for å dekke til sårbare overflater for å redusere mengde nedfall på angitte områder dersom vi varsles på et tidligere tidspunkt
- Øve sammen med FIG
- Økt fokus på egenberedskap

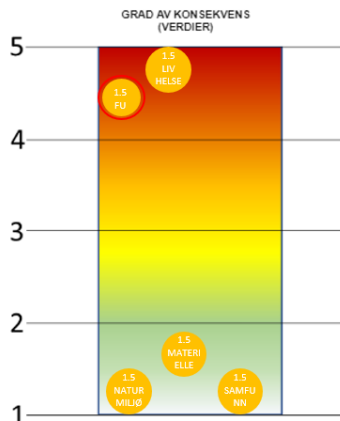
SPESIFIKT SCENARIO

I Åmot er det to flyplasser, den ene er Rena militære flyplass som opereres av Forsvaret, og den andre er Østre Æra flyplass som brukes av Norges Luftsportsforbund, og er Rikssenter for fallskjermidrett.

Melding om ulykke med fly med fallskjermhoppere under «take off» fra Østre Æra flyplass. I flyet er det en pilot, en instruktør og 20 elever/fallskjermhoppere. Flyet går i bakken og det sees røyk fra området. Det er ingen bebyggelse eller bygninger i området rundt flyplassen.

Melding om flystyrt går til politiet som igjen varsler brann og AMK. Kriseledelsen i kommunen blir også varslet umiddelbart ved slike hendelser.

Omfanget av en slik ulykke vil for kriseledelsen bla. Være å etablere et EPS-senter, spesielt for mottak av pårørende.

Samlet konsekvens er vektet til 4,5.

1.5 Flyulykke

Risikoområde: Brann, ulykker og annet

Beskrivelse: Flyulykke – Østre Æra flyplass

KOMMENTAR

Det er to flyplasser i kommunen. Det vurderes at hendelsesforløpet ved ulykker knyttet til flyplassene vil være relativt likt, selv om omfanget ved en militær flyulykke vil kunne se annerledes ut, samt at konsekvensene vil kunne være noe ulike.

MEDVIRKENDE FAKTORER OG EKSISTERENDE TILTAK

Årsakene til en flystyrt kan være flere, og ingen av disse kan påvirkes av Åmot kommune. Dårlig vedlikehold av fly, flyet kjører inn i en stor flokk med fugler eller problemer med drivstofftilførselen er eksempler på slike medvirkende faktorer.

Ved en flyulykke på Østre Æra vil nødetatene bli varslet av lokal ledelse på flyplassen. Åmot Brann og redning (ÅBR), ambulanse og politi vil være de første som ankommer skadestedet. Ytterligere støtte fra brannvesenet ved Landsørkje (Rena militære flyplass) med terrenggående brannbiler, ambulanser og lege/redningshelikopter vil ankomme etter hvert. Lokal skadestedsledelse vil, inntil politiet ankommer, være innsatsleder Brann/ÅBR.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynlighet for hendelsen vurderes til lav. Flyuhell i forbindelse med fallskjermhopping skjer sjelden selv om det er en stor og intensiv aktivitet. I Norge har det ikke vært uhell av denne typen, men det har vært noen i resten av Norden. Uhell relatert til flyaktivitet kan skje i hele kommunen. Store deler av kommunen ligger inn under nasjonalt lavtflyvingsområde, og Forsvaret har mye helikopter- og flyaktivitet i området sommer/vinter og dag/natt. Utvidelse av Rena flyplass vil trolig gi økt flyaktivitet noe som vil kunne øke sannsynligheten for en slik type uhell.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene – høy: En slik hendelse vil i ytterste konsekvens kunne bety svært mange døde. Faren for liv og helse vurderes som svært høy for dødsfall, og lav for skader og sykdom. Det vurderes at det vil være svært lav påvirkning på samfunnsstabiliteten, samt på natur og miljø. Direkte og indirekte økonomiske tap vurderes som lav.

Liv og helse: Det er her fare for at alle menneskene om bord i flyet vil kunne omkomme. Det er flere enn 10 personer i flyet. Det må påregnes senskader som følge av redningsarbeidet.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «svært høy»

Samfunnsstabilitet: Samfunnsstabiliteten vil ikke påvirkes ut over innsatsperioden.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «svært lav»

Natur og miljø: Det vil kunne være noe forurensning av olje/diesel, og mulig avrenning mot drikkevannskilder. Dette kan medføre noe påvirkning på naturmiljøet.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «svært lav».

Materielle verdier: Økonomiske tap vurderes til tap av skog ved eventuell skogbrann, samt mindre aktivitet på luftsportsenteret, som vil kunne resultere i mindre omsetning i noen lokalbutikker.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «lav»

TILLEGGSVURDERINGER

Med stor aktivitet på 2 forskjellige flyplasser hvorav den ene driver aktivitet gjennom hele døgnet og året er risikoen for at en slik hendelse skal skje vurdert til middels.

Styrbarheten for slike hendelser vurderes til lav.

Usikkerhet: Dette scenarioet vurderes å ha høy usikkerhet. Det fins lite relevante data og erfaringer med denne typen ulykker. Små endringer i forutsetningene for hendelsen kan føre til store endringer i risiko.

Sårbarhet: Samlet sett er sårbarheten lav ettersom hendelsen neppe vil påvirke kritiske samfunnsfunksjoner negativt.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være lav.

MULIGE TILTAK

Sannsynlighetsreducerende tiltak

Dette er en hendelse Åmot kommune ikke kan gjøre sannsynlighetsreducerende tiltak overfor.

Konsekvensreducerende tiltak

- Det må avklares hvordan Åmot kommunes kriseledelse kan få støtte fra Rena leir/Forsvaret
- Det må trenes øves på samhandling med nødetater og kommunens kriseledelse.

2 Sykdom

SPESIFIKT SCENARIO

Med 20-40 års mellomrom opptrer pandemier/epidemier som er mer alvorlige enn vanlig. En alvorlig pandemi med en høy prosentandel smittede, med stor sykkelighet og dødelighet, vil ha store konsekvenser for hele samfunnet.

Hvis/når en epidemi/pandemi bryter ut, vil kommunen settes i beredskap. Svært inngripende tiltak må gjennomføres.

Skoler/barnehager stenges, medarbeidere omplasseres til helse- og omsorgssektoren som følge av sykdom, karantene m.m. Det innføres reiserestriksjoner, folkeansamlinger forbyes, restauranter/utesteder må stenge, hjemmekontor innføres, den digitale infrastrukturen settes på prøve.

Lokalsamfunnet er i en form for sjokktilstand, og det er uvisst hvor lenge dette vil vedvare. Det antydes at en må være forberedt inntil videre på minimum 1 år. Permitteringer fra arbeidslivet øker raskt til nivå nærmere 15% av arbeidsstyrken.

Kommunen klarer å håndtere situasjonen, men befolkningen opplever tiltakene som svært inngripende. Etter noen uker fylles sykehuskapasiteten opp, dødsfall registreres.

Mange mennesker i utsatte grupper er redde for liv og helse. Solidaritet og forståelse for andres situasjon settes på prøve, informasjons- og kommunikasjonsbehovet er stort og håndteres i det store og hele godt, men oppleves som svært utfordrende i perioder.

2.1 Pandemi

Risikoområde: Sykdom

Beskrivelse: Pandemi/epidemi

KOMMENTAR:

Pandemier og epidemier opptrer med ujevne mellomrom. Denne hendelsen er overførbart til lignende sykdomsutbrudd som kan oppstå.

MEDVIRKENDE FAKTORER OG EKSISTERENDE TILTAK

Hendelsen har sin årsak i utbrudd av virus som er svært smittosomt ved nærkontakt mellom mennesker. Smitten spres i særlig grad som følge av reiseaktivitet og mellommenneskelig omgang. Det er særlig utfordrende at personer kan være smittebærere og spre viruset videre til andre uten selv å være klar over dette. Dette gjør seg særlig gjeldende i den tidlige fasen av pandemien, før tiltak for å redusere mellommenneskelig omgang blir innført.

Det er ingen forebyggende tiltak i kommunen som kan hindre at pandemi/epidemi oppstår. Tiltakene som finnes er potensielt skadebegrensende, med hensikt å hindre smitte i å spre seg og å redusere konsekvensene når skaden har skjedd (smitte er spredd med tilhørende konsekvenser). Tiltakene er basale smittevernrutiner i kvalitetssystemet, kommunal beredskapsplan for pandemisk influensa i kvalitetssystemet, plan for kommunal kriseledelse, beredskapslager smittevernutstyr, krisekommunikasjonsplan og rutine for smittesporingsteam.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynlighet for hendelsen vurderes til høy. Dette begrunnes med at det vil komme pandemier med ujevne mellomrom, jf. svineinfluensa i 2009 og covid-19 i 2019-2021.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene – høy: En pandemi/epidemi som utbrer seg i kommunen vil primært ha konsekvenser for samfunnsverdiene liv og helse, og stabilitet.

Liv og helse: En pandemi/epidemi forårsaket av virus innebærer sannsynligvis rask og omfattende smittespredning. Smittebegrensning forutsetter stor grad av disiplin i en hel befolkning.

Erfaring har vist at det er kort vei (høy risiko og sårbarhet) mellom å ha smittekontroll og at smitteutbrudd oppstår med tilhørende potensielt fatale konsekvenser hvis smitten spres i sårbare grupper av befolkningen (predisponerte for alvorlig

Misforståelser, motstridende informasjon oppstår i noen enkeltsaker, rykter oppstår og spres.

Etter noen uker synes situasjonen å stabiliseres med reduksjon i antall smittede, sykehusinnleggelse og dødsfall.

Det oppstår press for å lette på de innførte inngripende tiltakene, hvilket gjøres. Etter noe tid oppstår lokale smitteutbrudd som må slås ned med nye inngripende tiltak, og tilhørende arbeidskrevende prosesser som legger beslag på store deler av kapasiteten i kommunens helsetjeneste. Dette går ut over ordinær øvrig tjenesteproduksjon.

sykdomsforløp og mulig død pga. alder, fysiske svekkelser/annen kronisk sykdom som diabetes, kols, astma, hjerte-/karsykdom o.a.)

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «svært høy»

Samfunnsstabilitet: Betydelige forstyrrelser i dagliglivet vil kunne oppstå med følgekonskvenser også for samfunnskritiske funksjoner fordi grupper av befolkningen må isoleres eller settes i karantene i perioder for å hindre smittespredning (jfr. slik som stenging av barnehager, skoler, arbeidsplasser, svikt i kompetanse og kapasitet på sykehus, sykehjem, legekantor o.l.).

De mest fatale konsekvenser er illustrert ved erfaringene fra de hardest rammede lokalsamfunn i Europa gjennom koronavirus-pandemien i 2020 og 2021 – overbelastede sykehus og helsevesen forøvrig og høy dødelighet.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «middels»

Natur og miljø: En pandemi/epidemi vil ikke først og fremst få konsekvenser for natur og miljø.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «svært lav».

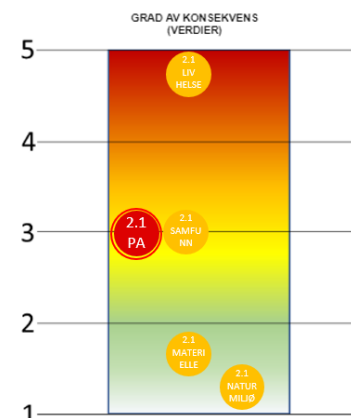
Materielle verdier: Det vil kunne være økte utgifter til drift av tjenester, og indirekte kostnad for kommunen når deler av en befolkning blir permittert.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «lav»

TILLEGGSVURDERINGER

En kan forvente nye utbrudd både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Risikoen kan derfor anses for å være høy. Styrbarheten er middels, da kommunen gjennom sin beredskap og gjennom målrettede tiltak kan påvirke konsekvensene av et smitteutbrudd.

Usikkerhet: Dette scenarioet vurderes å ha middels usikkerhet. Vi er usikre på etterlevelsen av rutiner vedrørende basale smittevern rutiner. Vi er usikre på om beredskapslager er oppdatert og gjennomgått for dato osv.

Samlet konsekvens er vektet til 3,0.

Sårbarhet: det foreligger et betydelig kunnskapsgrunnlag globalt, nasjonalt og lokalt vedrørende hvordan en pandemi med smittespredning vil kunne arte seg – jfr. senest erfaringene fra koronaviruspandemien i 2019, 2020 og 2021.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være høy.

MULIGE TILTAK

Sannsynlighetsreducerende tiltak

- Ha en oppdatert smittevernplan og oppdatert pandemiplan.

Konsekvensreducerende tiltak

- Tidlig ute med informasjon til befolkningen om smittereduserende tiltak
- Tilgang på testing til befolkningen

- Distribuere plakat med plan ved krise. Må inneholde navn og telefonnummer til hvem man kontakter
- Sektorleder skal informere sine ansatte om hvem som skal varsles ved krise.
- Revidere beredskapsplanen. Mange navn på listen står ikke lenger i sine stillinger
- Gå gjennom rutinen beredskapslager. Hvem har ansvar, hvor ligger lageret osv.
- Varslingsliste tidligere ansatte.

3 Kritisk infrastruktur og samfunnsfunksjoner

3.1 Svikt i vannforsyning

SPESIFIKT SCENARIO

Det er fredag kl. 10.30 i september måned. Det regner kraftig. Kommunens vann- og avløpsvakt (VA-vakta) blir oppringt av en beboer i jegerveien 4 som sier at det ikke kommer noe vann fra krana- VA-vakta logger seg på overvåkningssystemet for å sjekke status og oppdager da at HB108 (høydebasseng Tallmoen) er tomme mens høytrykkspumpene i pumpestasjon VP106 (pumpestasjon 106) i Skoleveien går for fullt. Hvorfor det ikke har gått noen alarm ved lav vannstand eller hurtig synkende trykk i høydebassenget må VA-vakta finne ut senere. Det som haster nå er å finne årsaken til at vannet forsvinner og hvordan en kan avgrense problemet.

VA-vakta varsler nærmeste overordnede om problemet og ber denne om bistand ved å kalle ut flere driftsoperatører. Stadig flere ringer og klager på at de ikke har vann. VA-vakta rekker stort sett ikke annet enn å svare på telefoner, inntil man får lagt ut en melding via varslings 24. Så kommer det en telefon fra en beboer i Blikstadveien, som forteller at det kommer store mengder vann i grøfta ved Åsbygdsveien, men at en ikke ser noen på stedet. VA-vakta reiser dit og ser at det står en gravemaskin i en hage like ved, og at det fosser vann ut av et stort hull i plenen.

Dette renner videre og graver vekk masser inntil en kjeller ved nabohuset.

Det ligger oppgravde masser ved siden av hullet, men ingen mennesker er tilstede.

Risikoområde: Kritisk infrastruktur og samfunnsfunksjoner
Beskrivelse: Svikt i vannforsyningen i trykksone Tallmoen-Åsbygda

KOMMENTAR:

Slike hendelser kan oppstå på andre geografiske områder i kommunen, som blant annet i sentrum ved både sykehjem og legekontor. Tiltakene vil være de samme. Funn i hendelsen er i stor grad overførbart til alle typer vannlekkasjer og hendelser med forurenset vann i ledningsnett.

MEDVIRKENDE FAKTORER OG EKSISTERENDE TILTAK

Skader på hovedledningen i sammenheng med gravearbeider er en viktig medvirkende faktor, samt materiell tretthet, for stort trykk ved teknisk feil, eller sabotasje.

Det fins flere eksisterende tiltak for å sikre at dette ikke skal skje. Det er en god utskiftningstakt på ledningsnett, det brukes kvalitetsmaterialer iht. norsk standard, og det er et godt utbygget overvåkningssystem som normalt vil oppfatte både lav vannstand i basseng og raskt synkende vannstand. Det er gode ledningskart som kan hentes ut før en graver, døgnvakt på VA som er lett tilgjengelig dersom en er i tvil om noe. Det er målere på ledningsnett og i pumpestasjoner som sender ut alarm ved unormalt høyt eller lavt trykk. Ledningsnett er ikke offentlig tilgjengelig, noe som gir mindre informasjon som kan misbrukes.

Det er også noen konsekvensreducerende tiltak som er på plass. Trykket på nettet står på så lenge en klarer å produsere vann noe som reduserer fare for innsug av forurenset vann ved at lavereliggende abonnenter vil få tilført vann som normalt. Det er døgnvakt på VA, med vide fullmakter som raskt rykker ut for å avdekke problem og som kan iverksette tiltak for å begrense omfang og store konsekvenser for institusjonsbygg og andre sårbare abonnenter. Det er også på plass rammeavtaler med entreprenør for lett tilgang til gravemaskiner og lastebiler. I tillegg har kommunen et SMS-varslingsystem betjent av VA.

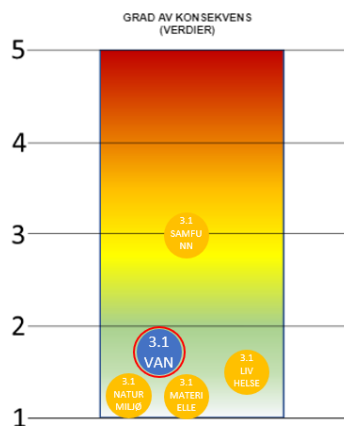
SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynlighet for hendelsen vurderes til høy. Det skjer slike hendelser 1 gang per 10-50 år.

Skyssveien barnehage er nå uten vann. Det er fare for at undertrykk som nå har oppstått i de tomme vannledningene kan medføre forurensning av vannledningsnettet (undertrykk/innsug). Når nettet er reparert må de deler som har vært trykløse rengjøres enten ved utspyling eller helst utspyling kombinert med kloring i forkant. Når en mener det er rent skal det tas prøver for analysering på laboratorium før en kan si at vannet igjen er drikkbart.

Kommunedirektøren setter krisestab.

Samlet konsekvens er vektet til 1,5.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene – lav: Dette er samlet sett en alvorlig hendelse ettersom svært mange personer blir berørt, men det er av relativt kort varighet ettersom driftspersonell og deler er lett tilgjengelig, og inntil skaden er utbedret kan det plasseres ut tanker med drikkevann, samt at det lavereliggende vannledningsnettet i samme tettsted fortsatt har vann. Hvis noen rekker å drikke forurenset vann før varsling vil mange bli syke. Barnehagene vil måtte stenge ned, noe som medfører at folk må være hjemme med barn. Hendelsen har derimot ingen kritiske konsekvenser.

Liv og helse: En slik hendelse vil ikke medføre fare for dødsfall. Noen vil potensielt kunne bli syke dersom de drikker forurenset vann.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «lav»

Samfunnsstabilitet: ca. 800 personer vil være uten drikkevann i litt over et døgn, noe som betyr manglende dekning av grunnleggende behov over noe tid. Forstyrrelser i dagliglivet knyttes til fravær fra jobb, ettersom barnehagen må stenge og foreldre må være hjemme med barna sine.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «middels»

Natur og miljø: Langtidsskader på natur og kulturmiljø i forbindelse med svikt i vannforsyning er satt til «ingen».

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «svært lav».

Materielle verdier: Direkte og indirekte økonomiske tap er vurdert til svært lave. Det er begrenset til ledningsnett og eventuelle skader på nærliggende bygg eller annen infrastruktur.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «svært lav»

TILLEGGSVURDERINGER

Styrbarheten vurderes som høy ved slike hendelser. Det er både vaktordninger og overvåkingssystemer på plass som vil bidra til at mye av hendelsen vil være styrbar.

Usikkerhet: Dette scenarioet vurderes å ha middels usikkerhet. Varighet kan være vanskelig å anslå ettersom det ved råkftig regnvær må være slakere graveskråninger for å unngå ras i grøfter enn ved oppholdsvær. God tilgang til personell, graverutstyr og deler vil redusere usikkerheten.

Sårbarhet: Forurenset vann kan medføre oppkast og diare. For svareke mennesker og mennesker med nedsatt immunforsvar vil dette i ytterste fall kunne medføre dødsfall, men dette er lite sannsynlig. Vann er et grunnleggende behov, fravær over lengre tid vil medføre store ulemper, men tilkjørt vann vil avbøte dette noe.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være lav.

MULIGE TILTAK

Sannsynlighetsreducerende tiltak

- Jevnlig holde private grunneiere oppdatert om at de har en offentlig vannledning på sin eiendom.
- Være restriktive med å vise sårbarhet i vannforsyningsystem samtidig som en må gjøre entreprenører oppmerksom på hvor nettet ligger.
- Øve på liknende scenarier oftere enn hvert 5. år
- Etablere sonevannmålere (online) på hele ledningsnettet.
- Øke utskiftingstakten på gamle støpejernrør (SJG)
- Økt innsats på ajourhold av ledningskartverket

Konsekvensreducerende tiltak

- Øve på liknende scenarier oftere enn hvert 5. år
- Etablere sonevannmålere (online) på hele ledningsnettet
- Øke utskiftingstakten på gamle støpejernrør (SJG)
- Økt innsats på ajourhold av ledningskartverket
- Tidlig ute med varsling til relevante innbyggere
- Tilkjørt vann slik at barnehage ikke må nedstenges
- DSB anbefaler 7 dagers egenberedskap i forhold til vann

SPESIFIKT SCENARIO

Langvarig periode med stort snøfall, etterfulgt av mildvær og kraftig vind utsetter luftlinjene for tunge laster, og trær ramler over luftlinjene. Dette medfører langvarig bortfall av strøm, som varer mer enn 5 dager. Både Ryslingmoen sykehjem og Karroa bofellesskap varmes opp med fjernvarme, som er avhengig av strøm.

Dette påvirker hele kommunens virksomhet, men er spesielt kritisk for helse- og omsorgstjenester, og tekniske og driftsmessige oppgaver.

Husstander uten alternativ oppvarmingskilde er ekstra utsatt i kalde perioder. Skoler og barnehager må stenge. Karroa og Osen pensjonistheim må evakueres, og beboere innkvarteres på sykehjemmet eller i private hjem. Berget Arena benyttes som EPS for private husstander, og andre som ikke kan innkvarteres annet steds.

Handelsstanden vil også bli rammet, spesielt matbutikker med tanke på lagring av kjølevarer.

Pumpestasjoner for vann og avløp settes midlertidig ut av drift, når de kommer opp igjen må det prioriteres hvor det kjøres vann, og det vil bli rasjonering for privatpersoner. Det er ikke nødstrøm til avløp.

Kommunedirektøren setter krisestab.

3.2 Langvarig bortfall av strøm

Risikoområde: Kritisk infrastruktur og samfunnsfunksjoner
Beskrivelse: Bortfall av strøm som følge av vær

KOMMENTAR:

Slike hendelser kan oppstå på andre geografiske områder i kommunen, og vurderingene vil være de samme uavhengig av hvor hendelsen oppstår.

MEDVIRKENDE FAKTORER OG EKSISTERENDE TILTAK

Medvirkende faktorer er vegetasjon nært luftlinjer, store snøfall, kraftig vind, og lite vedlikehold.

Eksisterende tiltak er tilgjengelige reservekraftsaggregater ved Ryslingmoen sykehjem, Desettunet og ved barneskolen (til EPS), og til noen av pumpestasjonene. Det er oljefyr på sykehjemmet og på ungdomsskolen.

SANNSYNLIGHETSVALDERING

Sannsynlighet for hendelsen vurderes til høy. Det skjer slike hendelser 1 gang per 10-50 år.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene – høy: Langvarig strømbrudd vil ramme befolkningen og få konsekvenser for de fleste. Erfaring har vist at vi blir handlingslammet selv ved korte avbrudd av strøm, så en kan tenke seg til at langvarig strømbrudd vil få store konsekvenser.

Liv og helse: En slik hendelse vil kunne føre til dødsfall, ved at elektromedisinsk utstyr vil slutte å fungere. Det kan også føre til skader og sykdom.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «middels»

Samfunnsstabilitet: Over 20% av befolkningen vil bli berørt av hendelsen. De vil miste tilgang på drikkevann, oppvarming og også nødvendige medisiner. Mer enn 20% av befolkningen vil også kunne få svikt i tilgangen til transport til jobb, butikker og skole.

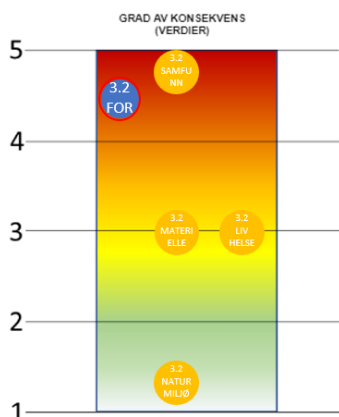
Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «svært høy»

Natur og miljø: Langtidsskader på natur og kulturmiljø i forbindelse med svikt i vannforsyning er satt til «ingen».

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «svært lav».

Materielle verdier: Direkte og indirekte økonomiske tap vil være knyttet til at ansatte ikke kan jobbe når strømmen er borte, I tillegg vil strømtapet kunne påvirke infrastrukturen. Det vil kunne bli behov for reparasjoner på infrastruktur i etterkant.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «middels».

Samlet konsekvens er vektet til 4,5.

TILLEGGSVURDERINGER

Styrbarheten vurderes som middels ved slike hendelser. Kommunen kan gjennom sin beredskap og sine tiltak til dels påvirke konsekvensen av et langvarig strømbrudd.

Usikkerhet: Dette scenarioet vurderes å ha middels usikkerhet. Det er usikkerhet knyttet til rutiner vedrørende strømbrudd. Det er usikkerhet knyttet til om kommunen har tilstrekkelig beredskap til å takle langvarig strømbrudd.

Sårbarhet: Generelt ved langvarig strømbrudd kan kommunen få utfordringer med å opprettholde sitt tjenestetilbud. Spesielt innenfor helse- og omsorgstjenester kan situasjonen bli særlig krevende. I tillegg kan skoler og barnehager måtte stenge, og for en del vannverk kan det være vanskelig å opprettholde en stabil vannforsyning.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være middels.

MULIGE TILTAK

Sannsynlighetsreducerende tiltak

- Linjerydding av eier (Elvia)

Konsekvensreducerende tiltak

- Retningslinjer for utskrift av journal i helse, for å sikre informasjon ved bortfall av strøm
- Rutiner for kontroll av reservekraftaggregat og alternative oppvarmingskilder
- Vedlager
- Rasjonering av drivstoff, og rekvirering av kjøretøy på fossilt drivstoff
- Beredskapslager, mat, vann, etc.
- Utarbeiding av ROS for Vann og Avløp
- Utarbeiding av ROS med tilhørende Evakueringsplan for alle helseinstitusjoner i kommunen.

4 Naturhendelser

SPESIFIKT SCENARIO

November 202x. Etter en lang høst med lite kulde og mye nedbør i form av regn, er det lite tele i bakken. Snøen har imidlertid kommet, ca. 25 cm med bløt snø, og det er mye snø i trærne. I dag det -5C og lettskyet.

Værmeldingen melder nå om ekstremvær med mye nedbør i form av snø, opptil 60 cm i Østerdalen, i tillegg er det ventet ekstrem vind opp mot orkan styrke. Statsforvalteren har sendt ut varsel og ber alle kommuner forberede seg på mye snø og vind, som kan føre til fare for liv, helse og miljø.

Fra kommunens side oppfordres det på hjemmesiden om at alle innbyggere må ta sine hensyn. Sikre alle løse gjenstander, holde seg mest mulig inne og være forberedt på strømstans over lengre tid. Bruk av bil bør kunne begrenses til det helt nødvendige da veier kan bli stengt eller blokkert pga. nedfall av trær. I høyereliggende områder i kommunen bør ferdsel unngås.

Uværet ankommer Åmot fredag kveld, og etter 2 timer forsvinner strømmen i flere områder i kommunen. Elvia er ute i media raskt og informerer om at årsak til strømbrytet er trær på linjene, samt at vær og snøforhold gjør det vanskelig for dem å utføre oppdrag raskt.

4.1 Ekstremvær

Risikoområde: Naturhendelser

Beskrivelse: Ekstremvær – snøfall og vind

KOMMENTAR:

Lignende ekstremværhendelser har forekommet før, og med dagens klimaendringer vil vi kunne oppleve lignende hendelser også i fremtiden.

MEDVIRKENDE FAKTORER OG EKSISTERENDE TILTAK

Medvirkende faktorer til ekstremvær kan være menneskeskapte, gjennom klimaendringene. Det er likevel ikke noe nytt at det er sterke høststormer på Østlandet. Værer er det ikke mulig å gjøre noe med, slik at disse type hendelser knyttet opp mot vær, er noe alle kommuner i Norge må forholde seg til. Kombinasjonen vind og snø vil utløse en større hendelse enn med bare ett parameter. Temperaturen i bakken, og forutgående nedbør i form av regn, vil avgjøre hvorvidt en hendelse opptrer ned stammebrekk eller vindfall. Stammebrekk vil i større grad kunne ryddes maskinelt av vei, mens vindfall krever ofte manuelt arbeid, hvor sikkerheten ivaretas.

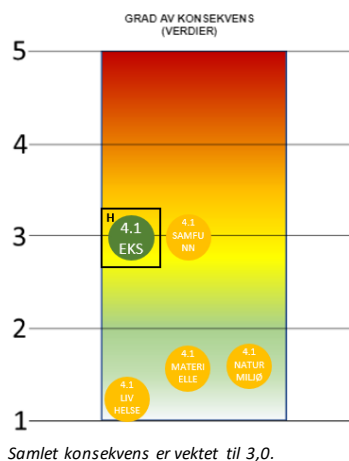
Det er på plass en rekke eksisterende tiltak, slik som befolkningsvarsling i god tid før en ekstrem vind, og store snømengder, slik at de har tid til å iverksette nødvendige tiltak. Det fins også gode rutiner for varsling i en hendelse, selv med bortfall av EKOM. Eksempler på tiltak som vil oppfordres til ved en slik hendelse er å holde seg innendørs, sikre løse gjenstander, måke tak om det allerede er mye snø, sikre nok drikkevann for de som har vannpumpe og ikke har reservekraft, sørge for et etablert matforråd og alternative kokemuligheter, men også sørge for om mulig å ha strømaggregater tilgjengelig.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynlighet for hendelsen vurderes til høy. Det vurderes som meget sannsynlig at det vil forekomme tilfeller med ekstrem vind (storm/orkan) kombinert med stort snøfall i vårt distrikt. Tilsvarende 1 gang i løpet av 10 til 50 år.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene – middels: middels fare for liv og helse, lav påvirkning på samfunnsstabiliteten, lav fare for natur og miljø, og høy fare for materielle verdier.

Liv og helse: Det er vurdert at det ikke vil forekomme dødsfall ved slike hendelser, men at det kan oppstå skader og sykdom på inntil 3-5 personer.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «svært lav»

Samfunnsstabilitet: Det vurderes at 50-200 personer vil kunne mangle dekning av grunnleggende behov samt bli forstyrret i sitt dagligliv i inntil 7 dager.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «middels»

Natur og miljø: Langtidsskadene på naturmiljø er vurdert til at i en tiårsperiode vil omtrent 3 km² av kommunens areal kunne ta skade av en slik hendelse.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «lav».

Materielle verdier: Direkte økonomiske tap vil være i en størrelsesorden på mellom 0,2 og 2,5 millioner kroner.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «lav»

TILLEGGSVURDERINGER

Risiko ved slike hendelser vurderes til å være lav, da det ikke er forutsett at liv skal gå tapt eller at hendelsen skal ha noen betydelig påvirkning på økonomien eller naturen. Samtidig er styrbarheten lav, da det er vanskelig å påvirke været. Tiltakene fra kommunens kriseledelse må dreie seg om å være proaktive og iverksette tiltak før hendelsen inntreffer. Samtidig bidra til at påvirkningen på våre innbyggere av hendelsen, og at konsekvensen av den blir så lav som mulig.

Usikkerhet: Dette scenarioet vurderes å ha lav usikkerhet. Det fins relevante data og erfaringer tilgjengelig. Det er også god kunnskap om slike hendelser i mindre format.

Sårbarhet: Det er en usikkerhet og frykt blant utsatte grupper i befolkningen ved isolasjon. Mennesker som bor langt unna infrastruktur som også har behov for medisinsk hjelp kommer til å måtte evakueres. Skoleelever og mennesker som jobber utenfor kommunen kommer seg muligens ikke på skole eller jobb dersom veier stenges av. Det er også en betydelig usikkerhet knyttet til varsling av sammenfallende hendelser med tanke på bortfall av EKOM. Dette utgjør også en viss risiko for dødsfall og skader.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være høy.

MULIGE TILTAK

Sannsynlighetsreducerende tiltak

- Økt linjerydding
- Avskoging langs veier, alternativt fokus på tynning av skog langs veinettet
- Økt batteridriftstid på basestasjoner
- Økt fokus på egenberedskap

Konsekvensreducerende tiltak

- Innbyggerne har større fokus på reservekraft
- Økt fokus på egenberedskap
- Ut fra værprognose vurdere tidlig om evakuering av sårbare grupper er nødvendig.
- Kontinuitetsplanlegging for sikring av liv og helse.

SPESIFIKT SCENARIO

Juni 202x, kommunegrense Stor-Elvdal til kommunegrense Elverum. Etter en snørik vinter og vår med kaldt vær, endrer værtypen til vått og varmt. Det er mye snø lagret i høfjellet og langt nedover mot lavlandet. Temperaturen har vært høy siste uka, og det meldes om væromslag med vind og store nedbørsmengder opp mot 50 mm. Statsforvalter og varsom.no varsler at sannsynligheten for storflom er stor.

Værprognosene slår til mandag. Vannstanden i Glomma stiger raskt, da snø smelter raskt og gir stor vannføring i mindre bekker og elver. Vannføring i Alvdalsområdet har passert grensa 1250 kmb/s, som er over grensa til 50-årsflom. Tirsdagskveld meldes større nedbørsmengde, og nattetemperatur på rundt 12 grader. Glomma har nå en vannføring på 1600 kmb/s som tilsvarer 5-årsflom ved Glomstadfoss. Smeltevann fra nordlige strøk i dalen ventes å komme til Åmot neste dag. Sammenfallende med smeltevann fra Rondane Sør.

Kommunen setter krisestab.

4.2 Flom i vassdrag

Risikoområde: Naturhendelser

Beskrivelse: 200 års flom i Glomma

KOMMENTAR:

Lignende flomhendelser i vassdraget har forekommet tidligere, men er like relevant for andre vassdrag i kommunen.

MEDVIRKENDE FAKTORER OG EKSISTERENDE TILTAK

Medvirkende faktorer for flom kan knyttes til klimaendringer kan ikke på kort sikt kan endre. Sammenfall med masse snø i fjellet, høye temperaturer og nedbør sent på våren kan sette i gang ekstrem snøsmelting.

Det er på plass en rekke eksisterende tiltak, slik som overvåking av snømengder i fjellet, prognoser opp mot 3 mnd. værvarsel er viktige data. Overvåkingsdata av nedbør og vannføring brukes godt. Plugging av overvannsnett for å hindre flomvann i avløpssystem. Varsling av eiere med flomutsatte hus og dyrebesetninger, herunder Rena camping. Forberede mulige omkjøringsveier via skogsbilveinettet. Sikring av materiell og bygg ut fra flomsonekart. Nedtrapping av vannmagasiner for å avhjelpe flomtopp, samt informasjon ut til innbyggere.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

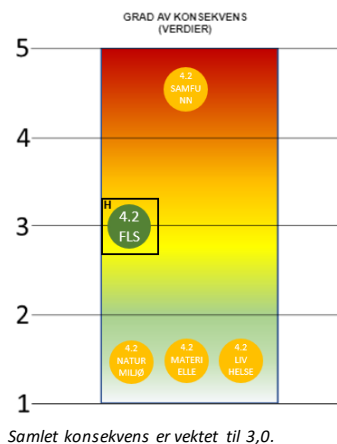
Sannsynlighet for hendelsen vurderes til middels. Dette begrunnes med at mange av elementene kan overføres til andre hendelser bestående av nedbør, vind og vær. Mange sammenfallende konsekvenser for kritiske samfunnsfunksjoner.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene – middels: lite fare for liv og helse, og på natur og miljø, men stor påvirkning på samfunnsstabilitet natur og miljø.

Liv og helse: Hendelsen vil være varslet på forhånd, og samfunnet er kjent med farer knyttet til hendelsen. Noen sårbare grupper kan få dårligere oppfølging av kommunale helsetjenester, men disse kan også mest trolig flyttes om situasjonen krever dette. Grunnforhold og demografisk bosetning i området gjør at man ikke kan forvente noen stor konsekvens for liv og helse.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «lav»

Samfunnsstabilitet: En slik hendelse vil kunne medføre manglende dekning av grunnleggende behov for deler av befolkningen i inntil 2-7 dager. Det vil også kunne medføre forstyrrelser i dagliglivet til nærmere en fjerdedel av kommunens innbyggere.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «høy»

Natur og miljø: Flom er en del av naturlige prosesser, men har potensiale til å gjøre store skader på naturmiljø og kulturmiljø. Matjord kan vaskes bort, og skader på avlinger kan forventes. Det forventes noe skader langs sidevassdrag, og det er mulig at litt større vassdrag kan endres permanent. Likevel er det relativt begrenset hvor stor utbredelse disse skadene vil få.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «lav».

Materielle verdier: Infrastruktur, bygninger og annet løsøre langs elver og vassdrag vil kunne skades eller ødelegges. Skade på infrastruktur som strøm eller EKOM kan få konsekvenser for områder utenfor skadestedet. Opprydning vil føre til store kostnader. Skader på materiell som følge av opprydning kan forekomme. Erfaringsmessig vil kostnadene likevel kunne bli begrensede i vår kommune.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «lav»

TILLEGGSVURDERINGER

Styrbarheten vurderes som lav ved slike hendelser. Det er sammenfallet til faktorene; snø i nedslagsfelt, temperatur før og etter hendelse og nedbør før og under hendelse som vil være styrende. Kommunen kan kun påvirke konsekvensene gjennom eksisterende og nye tiltak.

Risikoen vurderes som lav på grunnlag av middels sannsynlighet, lav konsekvens og lav usikkerhet.

Usikkerhet: Spesifikt scenarie vurderes å ha lav usikkerhet. Dette begrunnes med at det meste av utviklingen i hendelsen vil gå over tid. Det foreligger erfaringer fra tilsvarende hendelser og mindre hendelser. God overvåkning av vannføring i vassdraget. Isgang i forbindelse med hendelse kan ha en usikkerhet rundt seg.

Sårbarhet: En flom av slike dimensjoner vil i Åmot påvirke våre kritiske samfunnsfunksjoner. Stengte veier kan, med utfall av omkjøringsmuligheter, medføre vanskeligheter med forsyning av mat og medisiner, nød- og redningstjeneste og helse og omsorgstjenester.

Person og godstransport vil rammes. Energiforsyning kan rammes, med en følge for utfall i mobil og datanett. Vannforsyningen kan rammes av fysiske skader av vannledninger i elvekryssinger, 2 stk.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være høy.

MULIGE TILTAK

Sannsynlighetsreducerende tiltak

Det fins ingen tiltak for å redusere sannsynligheten for en slik hendelse da værforhold ikke er noe vi kan styre.

Konsekvensreducerende tiltak

Overordnet vil det være enklere å gjøre tiltak i sidevassdrag enn hovedvassdrag, med preventive tiltak som å ikke bygge i faresoner mest rasjonelle tiltak.

- Etablere batteribackup ved basestasjoner for mobilnett, og sikre at andre samfunnskritiske tjenester som EKOM og strøm tåler påkjenningen en flom medfører.

- Restriktiv holdning til bygging i flomsone
- NVE må utrede nye forebyggende tiltak nord for Rena.
- Øving på scenarioet, samt forsterke kommunens arbeid med støtteressurser og andre beredskapsressurser.
- Kontinuitetsplanlegging for sikring av liv og helse.

MER INFORMASJON

For mer informasjon se flominformasjon hos NVE - <https://www.nve.no/naturfare/laer-om-naturfare/flom/>.

5 Tilsiktede hendelser

SPESIFIKT SCENARIO

En dag som oppleves helt normal for de fleste, snur raskt. En situasjon oppstår på skolekjøkkenet på ungdomsskolen, med bakgrunn i en lokal hendelse på sosiale medier.

Vikaren kjenner ikke så godt til det sosiale samspillet i elevgruppa og leser ikke situasjonen.

En elev tar tak i en kniv og går mot en medelev, flere elever er samlet og ting går fort. Eleven med kniv låser seg inn med medelever på skolekjøkkenet. Panikk oppstår, og den innleide vikaren blir handlingslammet. En av de innelåste elevene får sendt en melding til en medelev i et annet klasserom. Medeleven som mottar meldingen for også panikk, tror at gjerningsmannen beveger seg rundt i bygget med kniv, så eleven løper ut av sitt klasserom mens han roper at elever blir drept med kniv.

Ryktet sprer seg raskt, og alle løper ut av skolebygningen. Det er vinter og kaldt ute. Elevene har bare på seg inneklær og er i sokkelesten. Noen har mulighet til å springe hjem og gjør det. Mange tar offentlig transport til skolen og har kun mulighet til å gjemme seg ute.

Nødetater varsles omsider, men dette tar tid i en region med store avstander. Politiet trenger tid til å kunne gå inn og avværne situasjonen før helse kan komme til. Brann og redning kan gripe inn ved PLIVO hendelser i situasjoner der det vil ta tid innen politiet vil være på plassen. Dette er en akutt situasjon, kommunen må etablere et EPS (evakuert- og pårørendesenter) som skal håndtere ca. 150 elever samt pårørende som vil komme til.

5.1 PLIVO

Risikoområde: Tilsiktede hendelser

Beskrivelse: PLIVO skole

KOMMENTAR:

Lignende hendelser kan også forekomme andre steder enn på skolen også.

MEDVIRKENDE FAKTORER OG EKSISTERENDE TILTAK

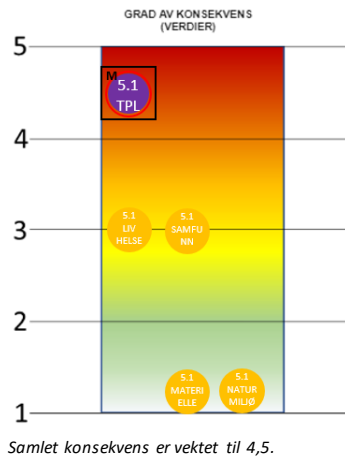
Medvirkende faktorer for PLIVO ligger blant annet i sosiale medier, helse og mobbing. Psykisk uhelse og utenforskap, vanskelige hjemmesituasjoner, manglende kompetanse blant ansatte, manglende rutiner på skolen, samt tilgang på våpen og terror. Villedede handlinger fra tidligere elever, foresatte og psykisk ustabile personer.

Det er på plass en rekke eksisterende tiltak, som er både sannsynlighetsreducerende og konsekvensreducerende. Av de sannsynlighetsreducerende tiltakene som allerede er på plass er det etterlevelse av kapittel 9A i opplæringsloven for alle ansatte i skolen, kompetanse. Tilstedeværende voksne med god relasjonsbasert klasseledelse. Tett tverrfaglig samarbeid med tiltaksplan for å fange opp elever i risikozonen, såkalt tidlig innsats. Kontakt med det lokale politiet, sikre kontinuitet og kontaktpunkter gjennom året. Sikre godt foreldresamarbeid mellom foreldre og skole i samarbeid med FAU. Bruke verktøyet «psykologisk førstehjelp» fra barnehagen og oppover. Trivselsledere blant elevene. Gjøre beredskap til et naturlig/ufarliggjort samtaleemne, med faste innslag på minimum 2 personalmøter i året, men åpent for å ta inn på alle møter om nødvendig. Gjøre planverk for håndtering av uønskede hendelser kjent (kriseportalen).

De konsekvensreducerende tiltakene som er på plass er planverk med utgangspunkt i det daglige arbeidet som beskrevet i kapittel 9A i opplæringsloven. Planverk som ivaretar lignende hendelser, med handling/tiltaksplan, lokale planer samt kriseportalen. Tilstedeværende voksne med god relasjonsbasert klasseledelse. Lokal politikkontakt, og trivselsledere blant elevene.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynlighet for hendelsen vurderes til høy. Dette begrunnes med et gjentaksintervall på 1 gang i løpet av 10-50 år.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene – høy: En alvorlig voldshendelse vil ha store konsekvenser, eksempelvis dødsfall og alvorlig personskade. I etterkant av hendelsen vil det kunne påvirke elevenes trygghet og usikkerhet i miljøet både på skolen og i lokalsamfunnet. Samlet konsekvens vurderes som høy med bakgrunn i at elever og andre pårørte vil være svært påvirket i ettertid som følger av hendelsen.

Liv og helse: Ved en PLIVO hendelse i skolen er det vurdert at det kan bli 1-2 drepte, noe som i denne sammenheng vurderes til lav konsekvens. Konsekvensen for skader og sykdom vurderes til høy, ved at 20-100 personer kan få traumatiske ettervirkninger.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «middels»

Samfunnsstabilitet: En slik hendelse vil medføre noen forstyrrelser i dagliglivet, og kan gå ut over driften i 2-7 dager, avhengig av utfallet av hendelsen.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «middels»

Natur og miljø: En PLIVO hendelse i skolen vil ikke først og fremst påvirke natur og miljø.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «svært lav».

Materielle verdier: De direkte økonomiske tapene som følge av en PLIVO hendelse vurderes til å være under 10 millioner.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «svært lav»

TILLEGGSVURDERINGER

Forebyggende arbeid, herunder tverrfaglig samarbeid med psykisk helse, oppdaterte rutiner, planverk og god kompetanse blant de ansatte bidrar til middels styrbarhet. Det er vanskelig å forutsi hvem, hvorfor, hvordan og hva konsekvensen blir av en alvorlig voldshendelse.

Det er høy risiko for at slike hendelser kan oppstå. Dette skyldes middels usikkerhet og styrbarhet, mens konsekvensgrunnlaget samlet sett er høyt.

Usikkerhet: Dette scenarioet vurderes å ha middels usikkerhet. Det kan være av betydning at det ikke bestandig er like lett å sikre at vikarer er oppdatert på alle rutiner og planverk. Det er vanskelig å forutsi hvem, hvorfor, hvordan og hva konsekvensene blir av en alvorlig voldshendelse.

Sårbarhet: Det er 190 skoledager i året. Elevene er på skolen eller på vei til skolen i til sammen opp mot 1/3 av døgnet. Resten av døgnet er med på å påvirke elevene i ulik grad som ikke er styrt av kommunen og er ute av kommunens kontroll. Mye kan avhenge av lovligheten (begrensninger) og mulighetene kommunen benytter til å jobbe tverretattlig for å øke styrbarheten (kunnskap). For eksempel samarbeid mellom skole, barneverntjenesten, rus og psykisk helseetjeneste, helsesykepleier, politiet, fritidsklubben, NAV osv.

Sårbarheten vurderes som middels pga. tidvis lang utrykningstid fra politi. konsekvensene blir av en alvorlig voldshendelse.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være middels.

MULIGE TILTAK

Sannsynlighetsreducerende tiltak

- Kompetanse blant alle ansatte når det gjelder å se/lese situasjoner – være i forkant

- God kommunikasjon innad skolen
- Morgenmøter hvor det blir gjennomgått ulike hendelser siste døgn (elever imellom, familiesituasjoner osv)
- Økt tverrfaglig samarbeid – åpenhet mellom tjenestene
- Tverretattlig planverk
- Alle ansatte kjenner til planverket og hva de skal gjøre i akuttsituasjoner.

Konsekvensreducerende tiltak

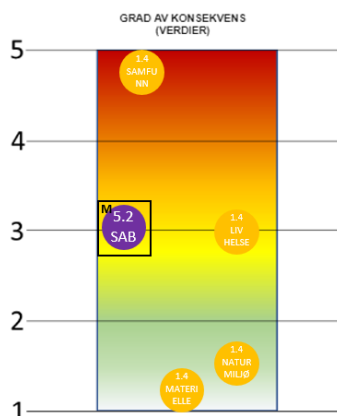
- 2-veis varslingsystem/calling anlegg på skolene
- Lett tilgang til hjertestarter og førstehjelp/brannskadestyr. Alle ansatte har kompetanse til å kunne benytte seg av dette.
- Tidlig varsling til politi
- Ledere må bevisstgjøres rollen og øve på kriseledelse
- Øvelse (brann – med elever, gjerne med hindringer i evakueringsvei), (trusselsituasjon – skrivebordsøvelse)
- Invitere lokale nødetatere til samarbeid og kunnskap om skolens planverk og kjennskap til bygningsmasse
- Praktiske øvelser sammen med nødetatene (eksempelvis førstehjelpskurs, brannslukking og krise/konflikthåndtering)

SPESIFIKT SCENARIO

En natt i januar varsler en langtransport politiet om at broen ved Hovda er borte, det danner seg lang kø. Politiet sender en patrulje fra Elverum langs Rv3, de ankommer Åsta vest og oppdager at broa der er borte. En ny patrulje sendes opp fylkesveien på østsiden, da de ankommer Rena oppdager de at broa over Glomma (Åmot bro) også er borte.

En forstyrret person har utført hendelsen.

Kriseledelsen etableres for å ivareta kritiske samfunnsfunksjoner.

Samlet konsekvens er vektet til 3,0.

5.2 Sabotasje mot veg og bro

Risikoområde: Tilsiktede hendelser

Beskrivelse: Sabotasje mot flere broer samtidig

KOMMENTAR:

Tilsvarende hendelser kan skje i andre områder av kommunen som ligger i nærheten av vassdrag. Vurderingene gjort for denne hendelsen vil være overførbare til slike hendelser.

MEDVIRKENDE FAKTORER OG EKSISTERENDE TILTAK

Medvirkende faktorer for sabotasje mot veg og bru kan ligge i irritasjon/frustrasjon over myndighetens manglende tiltak for den enkeltes økonomi, eller i politikerforakt.

Eksisterende tiltak knytter seg til at brannvesenet har sin ordinære beredskap og vil reise til den første hendelsen. Brann har en beredskapsplan for flom og hvilke ruter som kan velges, som vil gjøre seg aktuell også i et slikt tilfelle. Det er også etablert et legesamarbeid med nabokommunen. I tillegg fins det politiråd og beredskapsråd.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynlighet for hendelsen vurderes til svært lav. Hendelsen med at tre broer rammes samtidig har ikke hendt. Den sikkerhetspolitiske situasjonen i verden og i Norge gjør at det ikke er usannsynlig at det kan skje.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene – middels: Denne hendelsen vil kunne medføre redusert samfunnsstabilitet.

Liv og helse: En slik hendelse vil i utgangspunktet ikke lede til dødsfall, men noen få personer vil rammes av hendelsen i akutfasen.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «middels»

Samfunnsstabilitet: Mange vil bli avskåret fra å få dekket sine grunnleggende behov. Manglende bruforbindelser vil skape en flaskehals hvor veinettet er redusert, og det vil påvirke samfunnet i lang tid.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «svært høy»

Natur og miljø: Langtidsskader på natur og kulturmiljø i forbindelse med sabotasje mot veg/bro er satt til lav. Da det i liten grad vil påvirke naturmiljøet, og ingen av objektene er vernede.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «lav».

Materielle verdier: Direkte og indirekte økonomiske tap vurderes til svært lav. Mindre økonomiske tap som følge av skader på personlige/kommunale eiendeler kan oppstå.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «svært lav».

TILLEGGSVURDERINGER

Styrbarheten vurderes som lav ved slike hendelser. Kommunen kan ikke hindre at hendelsen skjer, men kan lage gode planer for å begrense konsekvenser av hendelsen.

Usikkerhet: Dette scenarioet vurderes å ha lav usikkerhet. Kommunen besitter kunnskap om konsekvenser av hendelsen.

Sårbarhet: En slik hendelse vil ikke umiddelbart utgjøre fare for liv og helse, men hendelsen vil føre til utfordringer med å opprettholde kritiske samfunnsoppgaver over tid.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være middels.

MULIGE TILTAK

Det er ikke identifisert noen sannsynlighetsreducerende tiltak

Konsekvensreducerende tiltak

- Lag en prioritert liste over personell og utstyr som må flyes inn raskt
- Få på plass avtaler med luftkapasiteter for bistand
- Kartlegg kapasiteter som kan bistå med reparasjon av broer.
- Kartlegg bosted/reisevei for kritisk ansatte
- Utvid beredskapslager for medisiner og mat
- Informasjonskampanje om egenberedskap hos innbyggere.

SPESIFIKT SCENARIO

Det er siste helgen i august, og tid for gjennomføring av årets sykkelfest, Birken. I år deltar ca. 5000 syklister fra hele landet, fordelt på ca. 21 klasser. Syklistene deles inn med drøye 200 syklister i hver pulje. Startstreken er ved Rena torg, og sykkeltraseen går gjennom Rena sentrum på Tollef Kildes gate, og svinger under Rv3 opp mot nordre Kirkeberget før løypa går over fjellet til Lillehammer.

De første puljene som sykler ut består av elitesyklister, mens mosjonistene kommer etter det. Elitesyklistene starter rundt kl. 09.00, og det går ca. 5 minutter mellom hver pulje. Foran hver av puljene kjører en motorsyssel. Syklistene står puljevis i startområdet, og slippes frem gjennom sluser. Det er svært mange som har møtt opp for å se på sykkelrittet. Rundt startområdet er det satt opp gjerder som sitter fast i hverandre for å styre trafikken og hindre at uvedkommende går ut i veibanen foran syklistene.

Når første mosjonistpuljen går kommer et kjøretøy i høy hastighet ned Tollef Kildes gate og kjører inn i syklistene i området mellom Wahlsenteret og Kirkegata. Det er ganske trangt i dette området, og syklistene sykler tett sammen. Motorsyklisten får ikke stoppet kjøretøyet da det går for raskt fra kjøretøyet oppdages til det har kjørt godt inn i sykkelfeltet.

Det oppstår kaos, og publikum og syklister forsøker å komme seg unna. Hendelsen fører til fem omkomne syklister og flere hardt skadde både blant publikum og syklistene.

Kriseledelsen i Åmot kommune varsles og det settes stab.

5.3 Terroranslag Birken

Risikoområde: Tilsiktede hendelser

Beskrivelse: Terroranslag mot sykkelrittet Birken

KOMMENTAR:

Tilsvarende hendelser kan skje i forbindelse med andre arrangementer i vår kommune.

MEDVIRKENDE FAKTORER OG EKSISTERENDE TILTAK

Medvirkende faktorer for terroranslag Birken knytter seg til sikkerhetspolitisk situasjon, både høyreekstreme og religiøse grupper. Det er gjerder som hindrer at syklistene kommer seg unna. Området er ikke avspærret godt nok.

Det er på plass en rekke eksisterende tiltak, politiet er tilstede og undersøker området på forhånd, og det er vakthold i alle kryss.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynlighet for hendelsen vurderes til lav. Det har ikke forekommet tilsvarende hendelser i vår kommune, men med årlig trusselvurdering fra PST samt satsing på Forsvaret i regionen, vil sannsynligheten være lav til middels for at en slik hendelse kan forekomme.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene – høy: Med det høye antallet omkomne og skadde som kan forekomme av en slik hendelse vurderes samlet konsekvens til høy.

Liv og helse: Det antas at flere enn 5 personer vil omkomme av en slik hendelse, og at flere enn 20 personer vil bli skadet.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «svært høy»

Samfunnsstabilitet: En slik hendelse vil ikke medføre manglende dekning av grunnleggende behov, men området vil sperres av og vil påvirke inntil 5-10% av kommunens innbyggere i ca. 1 døgn.

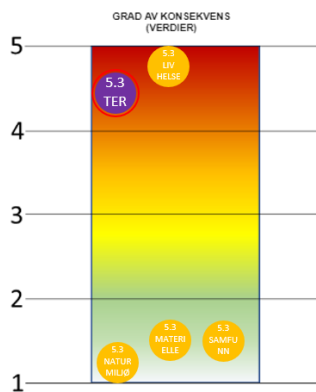
Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «lav»

Natur og miljø: Langtidsskader på natur og kulturmiljø i forbindelse med en eventuell terrorhandling mot Birken er satt til svært lav.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «svært lav».

Materielle verdier: De direkte økonomiske tapene vurderes til svært lave. Eventuelle indirekte økonomiske tap knyttes til skade på omdømme for arrangør og for kommunen.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «lav».

Samlet konsekvens er vektet til 4,5.

TILLEGGSVURDERINGER

Styrbarheten vurderes som lav ved slike hendelser. Kommunen har ingen virkemidler for å forhindre at en slik hendelse oppstår.

Usikkerhet: Dette scenarioet vurderes å ha middels grad av usikkerhet. Små endringer i forutsetningene for hendelsen kan føre til store endringer i risiko.

Sårbarhet: Hendelsen påvirker ikke kommunal tjenesteproduksjon i særlig grad, men det vil kreve innsats fra kommunens kriseledelse.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være lav.

MULIGE TILTAK

Sannsynlighetsreducerende tiltak

- Tett dialog mellom politiet og arrangør i forkant av og under arrangementet.

Konsekvensreducerende tiltak

- Det må opprettes flere rømningsveier
- Sørge for tydelig markering av rømningsveier
- Ha gode rutiner for opplæring av frivillige vakter
- Sørge for å ha kvalifisert vaktpersonell tilstede.
- Plan for EPS

6 Sikkerhetspolitiske hendelser

6.1 Flyktningestrøm

SPESIFIKT SCENARIO

Det er økonomisk og politisk uro i Sverige som medfører at mange svensker velger å forflytte seg til grensekommuner i vårt område. Det er midten av september, og vi er inne i en periode med mye nedbør. Dette medfører kapasitetsutfordringer for våre nabokommuner som gjennom kommunedirektørsamarbeidet ber om bistand fra blant annet Åmot kommune.

Åmot kommune velger å samle kriseledelsen for å få en oversikt over situasjonen, samt enes om nødvendige tiltak og bistand. I løpet av 48 timer er 1500 svensker ankommet kommunesenteret på Rena.

Åmot kommune må sørge for at disse får et sted å sove og dekket sine basale behov for en kortere periode. Situasjonen vil føre til stor usikkerhet i lokalbefolkningen, mange er engstelige for hva som vil skje og det oppstår hamstring i butikker og mye uro som må håndteres av lokale myndigheter.

Målet til myndighetene vil være å få kontroll på folkemengden for å skaffe seg en oversikt over antall og behov samt bremse strømmen av mennesker. Regjeringen bestemmer seg raskt for å stenge de fleste grenseovergangene mot Sverige for å få kontroll på personell og antall.

Risikoområde: Sikkerhetspolitiske hendelser

Beskrivelse: Flyktningestrøm etter økonomisk og politisk kollaps i naboland

KOMMENTAR:

Tilsvarende hendelser kan skje i andre områder av kommunen som hvor det er veiforbindelse, og det er nærliggende å anta at en slik situasjon vil bety at man må plassere flyktninger ut over hele kommunen, der det fins fasiliteter til det, eksempelvis i grendehus. Det er naturlig å tenke at de vil trekke inn mot områder med butikker.

MEDVIRKENDE FAKTORER OG EKSISTERENDE TILTAK

Det er mange grenseoverganger til Sverige i vårt område. Svenske statsborgere kan bevege seg fritt mellom landene.

Kommunen har erfaring med å huse mange ekstra personer.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynlighet for hendelsen vurderes til middels. Det har vært flere hendelser i verden fra 1990. Utvikling i global situasjon med både klimaendringer, krig og hungersnød trekker sannsynligheten oppover.

KONSEKVENSVURDERINGER

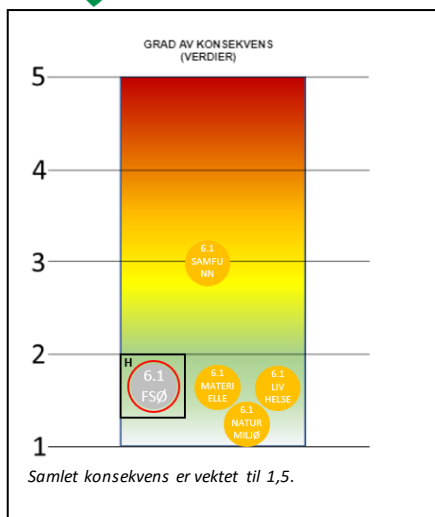
Samlet vurdering av konsekvensene – lav: Med det antallet mennesker som er beskrevet, er samlet konsekvens lav. Den kan bli høyere dersom ankomsttallet er høyere.

Liv og helse: Noen flyktninger kan være i dårlig forfatning når de kommer til kommunen.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «lav»

Samfunnsstabilitet: Et høyt antall flyktninger vil føre til økt belastning på helsetjenester og behov for dekking av primære behov. Det vil være behov for å raskt avklare hvor de nylig ankomne skal oppholde seg.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «middels»

Natur og miljø: Langtidsskader på natur og kulturmiljø i forbindelse med en eventuell flyktingestrøm er satt til svært lav.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «svært lav».

Materielle verdier: De direkte økonomiske tapene er eventuelle kostnader kommunen vil ha i forbindelse med hendelsen, men det forventes at staten dekker dette.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «lav».

TILLEGGSVURDERINGER

Styrbarheten vurderes som middels ved slike hendelser. Kommunen kan gjennom godt planverk og beredskapsløsninger styre konsekvensene av en slik hendelse.

Usikkerhet: Dette scenarioet vurderes å ha høy grad av usikkerhet. Usikkerheten ligger i hvilken tilstand de som ankommer er i, har de mulighet til å dekke egne behov eller vil de ha behov for bistand.

Sårbarhet: Hendelsen vil utfordre kapasitet og beredskapsnivået både i befolkningen, kommunen og for eksterne beredskapsaktører.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være middels.

MULIGE TILTAK

Det er ikke identifisert noen sannsynlighetsreduserende tiltak.

Konsekvensreduserende tiltak

- Lage oversikt over lokaler som kan benyttes inkl. kapasitet og fasiliteter
- Lage tiltak som begrenser tilgang til sårbare samfunnsfunksjoner, som legekantor, apotek osv.
- Oppdatere planverk som tar høyde for styring av kritiske forsyninger
- Dialog med lokale butikker ift. nødvendig varebeholdning.

SPESIFIKT SCENARIO

I forbindelse med forberedelser til nytt kommunevalg utarbeider alle politiske partier nye partiprogram. Ett av de store partiene i kommunen foreslår å endre skolestrukturen i kommunen, og samle alle skolene i sentrum. Det blir i forbindelse med valget invitert til politisk debatt hvor partiene får mulighet til å legge frem sine syn, blant annet på skolestruktur. Det fører til en opphetet debatt blant politikere med mange kritiske spørsmål fra tilhørere.

Debatten fortsettes i ulike sosiale medier.

To dager etter debatten finner ordfører kandidaten fra ett av partiene bilen sin ripet opp, og dekkene ødelagt. Et medlem fra samme parti mottar truende meldinger på telefon og i sosiale medier.

6.2 Trussel mot folkevalgte

Risikoområde: Sikkerhetspolitiske hendelser

Beskrivelse: Trussel mot folkevalgte i forbindelse med valg

KOMMENTAR:

Andre ansatte i kommunen kan også motta slike typer trusler, blant annet ansatte ved NAV. Vurderingene gjort for denne hendelsen vil være overførbare til slike hendelser.

MEDVIRKENDE FAKTORER OG EKSISTERENDE TILTAK

Åmot kommune står i en vanskelig økonomisk situasjon på grunn av økt fraflytting, nedgang i barnetall og et økende antall eldre med behov for helsetjenester. Som følge av dette må kommunen spare 25 millioner kroner det neste året. Dette er klart i forkant av at de politiske partiene utarbeider sine partiprogram i forkant av nytt kommunevalg. Årsaken til at hendelsen oppstår er reduksjon av kommunalt tjenestetilbud, og fordi man ikke er flink nok til å sette grenser i sosiale medier. Den som riper opp bilen er anonym og ønsker ikke å konfrontere politikeren i egen person.

Det fins ingen eksisterende tiltak for denne type trusler.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

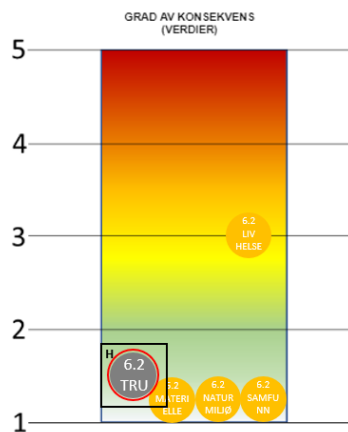
Sannsynlighet for hendelsen vurderes til svært høy. Det skjer slike hendelser mer enn 1 gang i løpet av ett år.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene – lav: Denne hendelsen vil ha størst konsekvens for de det gjelder ved tanke på stress og redsel. Slike trusler kan medføre at vedkommende blir reddet for å dra på jobb og blir reddet for å være hjemme. Dette kan ha en langtidsvirkning på vedkommendes mentale helse. Dersom vedkommende sier opp jobben og andre politikere også gjør dette som et resultat av disse truslene, vil kommunen og kommunestyret få nedsatt kapasitet.

Liv og helse: En slik hendelse vil i utgangspunktet ikke lede til dødsfall, men det kan bli en stor psykisk belastning på enkeltindivider som kan være helseskadelig.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «middels»

Samlet konsekvens er vektet til 1,5.

Samfunnsstabilitet: En slik hendelse vil ikke føre til manglende dekning av grunnleggende behov, eller forstyrrelser i dagliglivet.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «svært lav»

Natur og miljø: Langtidsskader på natur og kulturmiljø i forbindelse med en slik hendelse er satt til «ingen».

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «svært lav».

Materielle verdier: Direkte og indirekte økonomiske tap vurderes til svært lav. Mindre økonomiske tap som følge av skader på personlige/kommunale eiendeler kan oppstå.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «svært lav».

TILLEGGSVURDERINGER

Styrbarheten vurderes som lav ved slike hendelser. Vi kan ikke unnlate å behandle vanskelige saker i kommunestyret, selv om det kan føre til uønsket atferd hos innbyggere.

Usikkerhet: Dette scenarioet vurderes å ha høy usikkerhet. Det er vanskelig å forutsi hvilke saker som skaper engasjement hos innbyggere, og dermed kan føre til trusler mot politikere.

Sårbarhet: Å være lokalpolitiker gjør at man kan måtte treffe kontroversielle avgjørelser. Trusler og hets mot politikere kan føre til at enkelte velger å slutte som politikere eller vil vegre seg for å stille til valg. Det kan føre til demokratiske utfordringer dersom ikke mange nok vil bidra.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være middels.

MULIGE TILTAK

Sannsynlighetsreducerende tiltak

- En kontaktperson i kommunen som tar imot og vurderer ubehagelige eller hatefulle henvendelser som politikere får. Kontaktpersonen sørger for at det blir gjort en juridisk vurdering og kan ha en rolle som rådgiver og emosjonell støttespiller
- Mulighet for «defusing» sammen med helsepersonell
- Uttalelser eller avtale i kommunestyret om «godt debattklima»
- Regler for bruk av sosiale medier i kommunestyrets møter
- Åpenhet i politiske prosesser
- Avklare felles kjøreregler for ordsiftet i valgkampen – mellom partiene
- Gjennomføre workshops for folkevalgte
- Gjennomføre god folkevalgtopplæring
- Lav terskel for politianmeldelse.

Konsekvensreducerende tiltak

- En kontaktperson i kommunen som tar imot og vurderer ubehagelige eller hatefulle henvendelser som politikere får. Kontaktpersonen sørger for at det blir gjort en juridisk vurdering og kan ha en rolle som rådgiver og emosjonell støttespiller
- Gjennomføre god folkevalgtopplæring
- Lav terskel for politianmeldelse.

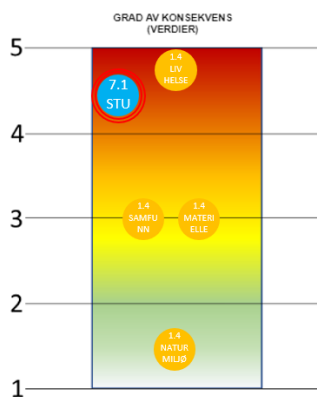
7 Samferdsel

SPESIFIKT SCENARIO

Det er fredag ettermiddag før pinse og langhelg for mange, deriblant flere av kommunens ansatte. Trafikken langs rv3 er økende med ferie-/turisttrafikken fra utlandet og skoleutflukter. Godstrafikk langs Rv3 foregår som vanlig med en rekke lastevogner med kombinert last. Stykkgodskjøretøy er en stor del av disse lastevognene.

En lastevogn med stykkgods har kollidert med en utenlandsk turistbuss, og skadeomfanget er uavklart. Kommunen blir varslet umiddelbart etter første melding til nødstatene, og kommunedirektøren setter krisestab.

Omfanget er i størrelsesorden rundt 150 personer og det er behov for etablering av EPS (Evakuert- og pårørendesenter).

Samlet konsekvens er vektet til 4,5.

7.1 Større trafikkulykke

Risikoområde: Samferdsel

Beskrivelse: Større trafikkulykke (vei/jernbane)

KOMMENTAR:

Vurderingene gjort rundt denne hendelsen er i stor grad overførbare til andre kommunikasjonslinjer gjennom kommunen. Dette inkluderer Rørosbanen, der togavsporing eller uhell ved jernbaneovergang kan være årsaken. Eller til Fv215 som er omkjøringsvei for Rv3 dersom denne er stengt. Fylkesveien er ikke dimensjonert for å ta over trafikken fra Rv3, og en slik hendelse vil også kunne skje der. Hastigheten, og dermed skadeomfanget, på involverte kjøretøy vil trolig ikke være av samme art som på Rv3.

MEDVIRKENDE FAKTORER OG EKSISTERENDE TILTAK

Medvirkende faktorer for større trafikkulykker knytter seg til dårlig vedlikeholdt vei og/eller jernbane. Værforhold som mye nedbør eller sol, storvilt på veien, teknisk svikt, tilsluttede hendelser eller ikke overholdelse av kjøre- og hviletidsbestemmelser.

Eksisterende tiltak er godt vedlikeholdt infrastruktur, trafikkontroller ved politi/vegvesen, preventivt informasjonsarbeid (annonser/radiomeldinger) og sikkerhetsrutiner hos aktører (tilsyn).

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynlighet for hendelsen vurderes til svært høy. De siste 20 årene har det skjedd flere ulykker med buss, togavsporinger, ulykker ved planavganger, ulykker med farlig gods langs vei, og generelt trafikkulykker med flere kjøretøyer.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene – høy: Det er et stort potensial for mange omkomne og skadde, flere tusen mennesker vil bli påvirket av stenging av Rv3, påvirkningen vil i større eller mindre grad være tilstede til undersøkelseskommissjonen er ferdig, og avhengig av type last på lastevognen og lokasjon for hendelsen, kan forurensning forekomme.

Liv og helse: En ulykke mellom en lastevogn og en full buss har et stort skadepotensial. Erfaringsmessig er passasjerer i turistbusser eldre personer, og slik sett er de trolig mer utsatte for påvirkning ved en slik hendelse.

Konsekvensen for liv og helse vurderes som «svært høy»

Samfunnsstabilitet: En slik hendelse vil ikke føre til manglende dekning av grunnleggende behov, men en stengning av Rv3 i en pinsehøg vil påvirke flere tusen mennesker samt logistikktransporten langs veien.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «middels»

Natur og miljø: Langtidsskader på natur og kulturmiljø i forbindelse med slike ulykker knyttes til forurensning fra kjøretøyene, eventuelt drivstofflaster.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «lav».

Materielle verdier: De direkte økonomiske tapene knyttes til ødelagte kjøretøyer, last, menneskeliv og skade på mennesker. Indirekte tap er relatert til at Rv3 er stengt over en lengre periode, og påvirker transport mellom nord og sør.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «middels».

TILLEGGSVURDERINGER

Styrbarheten vurderes som lav ved slike hendelser. Kommunen har selv svært få virkemidler til å styre potensialet for hendelsen.

Usikkerhet: Dette scenarioet vurderes å ha høy usikkerhet. Åmot kommune innehar svært få muligheter til å påvirke hendelsen.

Sårbarhet: Samlet sårbarhet er lav da den ikke påvirker vitale samfunnsfunksjoner i særlig grad.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være lav.

MULIGE TILTAK

Åmot kommune har svært få muligheter for sannsynlighetsreducerende tiltak da det er staten som er veieier.

Konsekvensreducerende tiltak

- Etablere og trene på rutiner i kommunens kriseledelse, inkludert stedfortredere og kommunikasjonsplan
- Inngå samhandlingsavtaler og samøving med omkringliggende kommuner for effektivt å kunne støtte gjensidig ved større hendelser
- Planlegge og gjennomføre større samhandlingsøvinger med alle nød- og støtteetater
- Avklare støtteforhold fra Forsvaret/Rena leir for enklest mulige rutiner for støtte ved en slik hendelse
- Avklare flere egnede steder for samling av involverte og pårørendesenter
- Avklare sted for eventuell samling av døde

8 Dyresykdommer

SPESIFIKT SCENARIO

En nylig innflyttet innbygger har kjøpt seg et småbruk i øvre Åsbygda. Her ønsker han å ha noen kyr til eget bruk. Han har en venn i Sverige som hjelper han i gang med dyr. Han henter 8 dyr i Sverige i slutten av mai og slipper de på beite i starten av juni. Dyrene er ikke importert i tråd med Mattilsynets regler for import av levende dyr.

En nabo med en større besetning oppdager under tilsyn av egne dyr at det er blærer på jur, munn og klover. Naboen kontakter veterinær og mattilsynet. Mattilsynet reiser ut og tar prøver som bekrefter at kyrne har munn- og klovtsyke. Dyrene settes under offentlig tilsyn, det samme gjelder for nabobuskar. Det er i løpet av en normal beitesesong i overkant av 2000 småfe og i underkant av 100 storfe i området. Alle dyrene må sankes inn og kontrolleres. Friske dyr vaksineres, de som er smittet vil bli avlivet og destruert.

Inkubasjonstiden for munn- og klovtsyke er vanligvis 2-5 dager, men kan i noen tilfeller være kortere eller lengre (1-14 dager). Sykdommen er ikke nødvendigvis dødelig, men dyr som har blitt smittet og har blitt friske igjen kan være smittebærere i inntil to år. Munn- og klovtsyke kan smitte til mennesker, men er ikke dødelig for mennesker.

8.1 Utbrudd av munn- og klovtsyke

Risikoområde: Dyresykdommer

Beskrivelse: Utbrudd av munn- og klovtsyke på beiteområde

KOMMENTAR:

Lignende hendelser kan inntreffe andre steder i kommunen, men hendelsen vil bli mindre i omfang da det er mindre besetninger.

MEDVIRKENDE FAKTORER OG EKSISTERENDE TILTAK

Medvirkende faktorer for et slikt sykdomsutbrudd kan være knyttet til manglende kompetanse hos bonden, årstiden gjør at dyrene er på beite og det er en annen type tilsyn og oversikt. Dyrene går på beite over et større område i Åmot Vestfjell.

Det er EØS-regler som gir føringer for import og eksport av dyr, dette forvaltes av Mattilsynet. Det fins regler for jevnlig tilsyn med dyr på beite, og alle dyr skal registreres i husdyrregisteret. Beitelagene fører jevnlig tilsyn med dyrene på beite.

SANNSYNLIGHETSVURDERING

Sannsynlighet for hendelsen vurderes til svært lav. De siste kjente utbruddene i Norge var i 1951-1952 i Vestfold og Østfold.

KONSEKVENSVURDERINGER

Samlet vurdering av konsekvensene – lav: En slik hendelse vil i liten grad påvirke samfunnsstabiliteten, natur og miljø, liv og helse eller materielle verdier. Av den grunn vurderes konsekvens samlet sett til lav.

Liv og helse: En slik hendelse vil ikke medføre noen dødsfall, men noen mennesker kan bli smittede av sykdommen pga. innsanking av dyr.

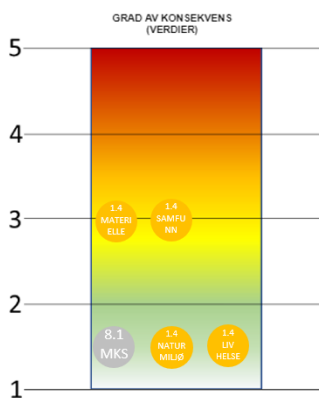
Konsekvensen for liv og helse vurderes som «lav»

Samfunnsstabilitet: En slik hendelse vil ikke føre til manglende dekning av grunnleggende behov, men 1-5% av befolkningen vil kunne bli berørte i mer enn 10 døgn.

Konsekvensen for samfunnsstabilitet vurderes som «middels»

Natur og miljø: Langtidsskader på natur i forbindelse med en slik hendelse vil ikke forekomme, men ettersom området er verneverdig kulturmiljø, vil det kunne være et begrenset tap av verdi som følge av manglende beiting.

Konsekvensen for natur og miljø vurderes som «lav».

Samlet konsekvens er vektet til 1,5.

Materielle verdier: De direkte økonomiske tapene anslås til et kostnadsbilde på 0,2-2,5 millioner som følge av nedslakting av syke dyr og vaksinerings av friske dyr. Indirekte tap anslås til 5-10 millioner som følge av redusert produksjonsevne, tap av inntekter og restriksjon på bruk av området.

Konsekvensen for materielle verdier vurderes som «middels».

TILLEGGSVURDERINGER

Styrbarheten vurderes som lav ved slike hendelser. Kommunen har ikke selv virkemidler til foreslått oppfølging.

Usikkerhet: Dette scenarioet vurderes å ha lav usikkerhet. Det finnes tilgjengelige data på hendelsen, samt at det er kunnskap om hvordan en slik hendelse skal håndteres.

Sårbarhet: Hendelsen påvirker kommunal drift i liten grad, kommunen vil kunne beskytte innbyggere og opprettholde virksomheter og tjenester.

Samlet vurderer vi sårbarheten til å være lav.

MULIGE TILTAK

Sannsynlighetsreducerende tiltak

- En god beitebruksplan kan bidra til å redusere sannsynligheten for og konsekvensen av en slik hendelse.

Konsekvensreducerende tiltak

- Hyppig tilsyn av besetninger på beite

7 Risiko- og sårbarhetsvurdering

7.1 Innledning

Risiko og sårbarhet, med konsekvens, konsekvensreducerende tiltak og mottiltak er vurdert konkret i analysene for den enkelte uønskede hendelse. Vurderingene danner konkrete grunnlag for foreslåtte nye tiltak i kommunen eller forsterking av eksisterende tiltak, utarbeiding av handlingsplan og oppdatering av beredskapsplaner.

Her følger en oppsummering av ROS-analysene for de uønskede hendelsene redigert i henhold til forskriftens § 2, a-f.

7.2 Eksisterende og framtidige risiko- og sårbarhetsfaktorer (§ 2a)

Tabellen under, som er et utdrag fra den samlede risikomatriksen for de vurderte uønskede hendelsene, viser hendelsenes score på punktene sannsynlighet, sårbarhet, konsekvens og risiko. Det er tatt hensyn til kommunens beliggenhet samt klima- og risikomessige forhold som er omtalt i kapittel 2 Beskrivelse av kommunen.

En slik vurdering vil av og til kunne medføre at mulige uønskede hendelser med store konsekvenser ikke blir undersøkt nærmere fordi en vurderer disse som lite sannsynlige. Vi har derfor valgt å ta med hendelser med gul (middels sårbarhet eller middels risiko) eller rød farge (høy sårbarhet eller høy risiko) i risikofeltet inn i handlingsplanen for en nærmere analyse av mulige nye eller forsterkede tiltak.

Risikomatrikse Åmot kommune pr. 02. juli 2024					
		Sannsynlighet 1)	Sårbarhet 2)	Konsekvens 3)	Risiko 4)
Hendelse	Brann, ulykker og annet	San	Sårb	Kons	Risiko
1.1	Brann Ryslingmoen	C	L	4	12
1.2	Skogbrann	C	L	5	15
1.3	Brann Mekonomen	C	L	4	12
1.4	Atomulykke	C	L	3	9
1.5	Flyulykke	C	L	4	12
	Sykdom	San	Sårb	Kons	Risiko
2.1	Pandemi	D	H	4	16
	Kritisk infrastruktur og samfunnsfunksjoner	San	Sårb	Kons	Risiko
3.1	Vannforsyning	D	L	1	4
3.2	Strøm	D	M	4	16
	Naturhendelser	San	Sårb	Kons	Risiko
4.1	Ekstremvær	C	H	3	9
4.2	Flom	C	H	3	9
	Tilsiktede hendelser	San	Sårb	Kons	Risiko
5.1	PLIVO	D	M	4	16
5.2	Sabotasje veg/bro	A	M	3	3
5.3	Terror	B	L	4	8
	Sikkerhetspolitiske hendelser	San	Sårb	Kons	Risiko
6.1	Flyktingestrøm	C	H	2	6
6.2	Trussel folkevalgte	E	H	2	10

	Samferdsel	San	Sårb	Kons	Risiko
7.1	Større trafikkulykke	E	L	4	20
	Dyresykdommer	San	Sårb	Kons	Risiko
8.1	Munn- og klovsyke	A	L	2	2

Forklaringer:

1) Sannsynlighet betyr hvor sannsynlig det er at en hendelse kan inntreffe: A= Svært lav sannsynlighet lite, B = Lav sannsynlighet, C = Middels sannsynlighet, D = Høy sannsynlighet og E = Svært høy sannsynlighet.

2) Sårbarhet betyr hvor sårbar kommunens vitale tjenesteproduksjon er når hendelsen inntreffer. Grønt er lite sårbar, gult noe sårbar og rødt meget sårbar.

3) Konsekvens betyr hvor mye samfunnsverdier (liv og helse, stabilitet/vitale behov, natur og miljø og materielle verdier for samfunnet) blir rammet når hendelsen inntreffer. Tallverdi 1 liten, tallverdi 5 store konsekvenser.

4) Risiko = sannsynlighet x konsekvens, der lave verdier kan utgjøre en mindre risiko enn høye verdier.

Sårbarheten (se kolonne 2) i matrisen ovenfor) er tolket som henholdsvis lav (grønn farge), medium (gul farge) eller høy (rød farge) som følge av den forklaringen en kan lese under kapitlet «Sårbarhet» i den enkelte analyse.

- **Lav sårbarhet** betyr at kommunale tjenester blir lite påvirket av hendelsen.
- **Medium sårbarhet** betyr at kommunale tjenester kan bli rammet til en viss grad.
- **Høy sårbarhet** betyr at kommunale tjenester kan bli rammet i stor grad.

De mest alvorlige hendelsene har minimum gul kategori enten som total risiko (sannsynlighet x konsekvens) og/eller sårbarhet. Ved sårbarhet mener vi særlig kommuneorganisasjonens evne til å opprettholde vital tjenesteyting under hendelsen.

Disse hendelsene krever særskilt oppmerksomhet og i kapittel 8 er det foreslått tiltak, som enten kan redusere sannsynligheten for at hendelsen inntreffer, eller at konsekvensene kan bli redusert hvis anbefalte tiltak blir iverksatt.

7.3 Risiko og sårbarhet utenfor kommunens geografiske område som kan ha betydning for kommunen (§2b)

Når det skjer alvorlige hendelser i nabokommuner, som eks. flom, bortfall av elektronisk kommunikasjonsnett (EKOM) og skogbrann, må kommunen være forberedt på å yte bistand til disse.

I denne delen av rapporten har vi tatt for oss hendelser i nabokommunene, identifisert gjennom det felles prosjektet i Sør-Østerdal (se tabellen nedenfor) og deretter hendelser i egen kommune. Analysene viser at flere av hendelsene kan medføre at kommunen kan komme til å trenge bistand fra nabokommunene og vice versa.

Total risikomatrixe Sør-Østerdal pr. 01.12.2020	
	Andre kommuner 9)
Helhetlig ROS - Alvorlige hendelser	
Brann, ulykker og annet	Ako
Skogbrann	XX
Stor brann sykehus, institusjon, hotell	
Storulykke industri	
Forurensing av vannverk/grunnvannskilde	
Atomulykke	XX
Sykdomsbilde	Ako
Pandemi mennesker	XX
Epidemi/Pandemi dyr (Zoonose)	XX
Kritisk infrastruktur og samfunnsfunksjoner	Ako
EKOM bortfall	X
Svikt vannforsyning	
Svikt strømforsyning	
Naturhendelser	Ako
Flom	XX
Ekstrem vind/storm	X
Tilsiktede hendelser	Ako
PLIVO Hendelser på skole	
Trussel mot kommunalt tilsatte/politikere	
Samferdsel	Ako
Veiulykke/trafikkulykke	
Annet	Ako
Store arrangementer/PLIVO	

Forklaring:

9) Andre kommuner – viser om disse blir berørt av hendelsen (enten direkte eller indirekte ved at de kan bli bedt om å bistå). Ja (rød farge). Gul farge betyr at andre kommuner kan bli involvert. Nei (grønn farge) indikerer at hendelsen neppe vil involvere andre kommuner.

Risikomatrixe Åmot kommune pr. 02. juli 2024						
		Sannsynlighet 1)	Sårbarhet 2)	Konsekvens 3)	Risiko 4)	Andre kommuner
Hendelse	Brann, ulykker og annet	San	Sårb	Kons	Risiko	Ako
1.2	Skogbrann	C	L	5	15	XX
1.4	Atomulykke	C	L	3	9	XX
	Sykdom	San	Sårb	Kons	Risiko	Ako
2.1	Pandemi	D	H	4	16	XX
	Naturhendelser	San	Sårb	Kons	Risiko	Ako
4.1	Ekstremvær	C	H	3	9	XX
	Sikkerhetspolitiske hendelser	San	Sårb	Kons	Risiko	Ako
6.1	Flyktingestrøm	C	H	2	6	XX

Forklaringer:

<p>1) Sannsynlighet betyr hvor sannsynlig en hendelse kan inntreffe: A= Svært lav sannsynlighet lite, B = Lav sannsynlighet, C = Middels sannsynlighet, D = Høy sannsynlighet og E = Svært høy sannsynlighet.</p>
<p>2) Sårbarhet betyr hvor sårbar kommunens vitale tjenesteproduksjon er når hendelsen inntreffer. Grønt er lite sårbar, gult noe sårbar og rødt meget sårbar.</p>
<p>3) Konsekvens betyr hvor mye samfunnsverdier (liv og helse, stabilitet/vitale behov, natur og miljø og materielle verdier for samfunnet) blir rammet når hendelsen inntreffer. Tallverdi 1 liten, tallverdi 5 store konsekvenser.</p>
<p>4) Risiko = sannsynlighet x konsekvens, der lave verdier kan utgjøre en mindre risiko enn høye verdier.</p>
<p>10) Andre kommuner - viser om disse blir berørt av hendelsen (enten direkte eller indirekte ved at de kan bli bedt om å bistå). Ja (rød farge). Gul farge betyr at andre kommuner <u>kan</u> bli involvert. Nei (grønn farge) indikerer at hendelsen neppe vil involvere andre kommuner</p>

Ved å tolke innholdet hver enkelt av de utførte ROS-analysene – særlig kolonnene hendelsesbeskrivelse, konsekvenser og sårbarhet, forstår en om andre kommuner/nabokommuner vil bli involvert eller berørt av hendelsen. Eksempler på slike hendelser er hendelse 1.2 skogbrann, 1.4 atomulykke, 2.1 pandemi, 4.1 Ekstremvær og 6.1 flyktingestrøm.

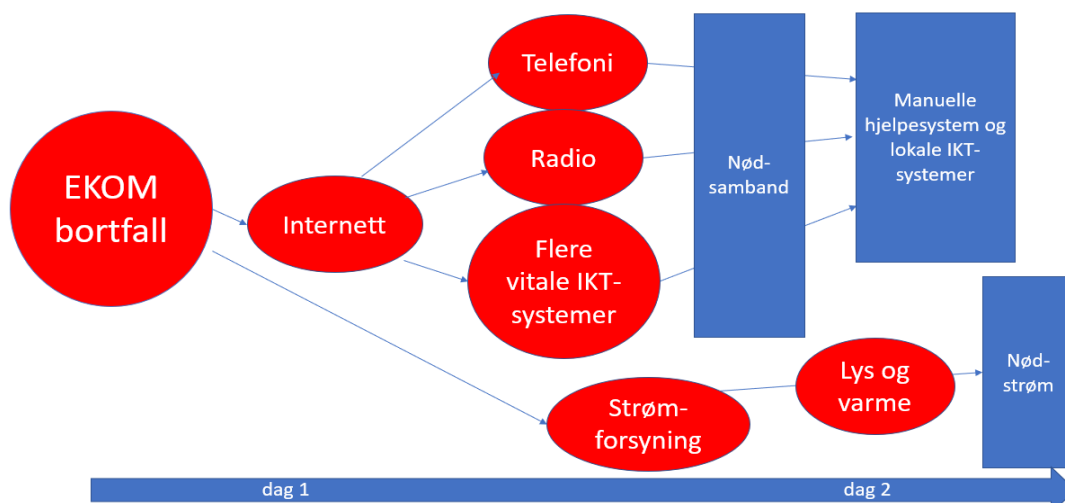
Når disse hendelsene inntreffer, er det viktig at kriseledelsen i kommunen har tett dialog med nabokommunene og Statsforvalterens avdeling for samfunnssikkerhet og beredskap, for å kunne yte bistand begge veger, men også for å kunne oppdatere risikobildet i den aktuelle situasjonen best mulig.

7.4 Hvordan ulike risiko- og sårbarhetsfaktorer kan påvirke hverandre (§2c)

Det er generelt stor gjensidig avhengighet mellom ulike viktige samfunnsfunksjoner og infrastrukturer. Det er derfor

viktig å være bevisst på at en uønsket hendelse kan utløse følgehendelser. Eksempler på slike hendelser er uvær, som kan skape en rekke negative følgehendelser – herunder bortfall av elektronisk kommunikasjonsnett (EKOM), som er belyst nærmere i en egen tabell nedenfor.

Konsekvenser og følgehendelser ved bortfall av elektronisk kommunikasjonsnett (EKOM)

Figur: Illustrasjon av hva som kan skje ved langvarig bortfall av elektronisk kommunikasjonsnett (EKOM). Når dette inntreffer, vil internett falle ut. Dette medfører at alle systemer som er avhengig av internett også vil falle bort. Telefoni, radio og de fleste vitale IKT-systemer for pleie- og omsorg (og de fleste andre kommunale sektorer) vil bli negativt berørt og vil kanskje ikke kunne benyttes på mange timer, dager, uker eller måneder (som Østre Toten kommune har opplevd i januar 2021).

Når hendelsen «Ekstremvær» inntreffer, må kommunen ta i bruk andre løsninger som nødsamband (eks. satellittelefoner, ulike manuelle hjelpe- og støttesystemer for pleie og omsorg og andre vitale områder). Hvis også strømforsyningen skulle svikte, vil dette medføre at lys og også for mange varme forsvinner. Da må kommunen med stor sannsynlighet evakuere innbyggere.

For flere av hendelsene som er analysert i denne rapporten vil samtlige vitale samfunnsfunksjoner kunne bli rammet, eller involvert. Dette er som det fremgår av kapittel 6 eksempelvis 1.4 atomulykke, 3.1 svikt i vannforsyning, 3.2 langvarig bortfall av strøm, 4.1 ekstremvær og 4.2 flom i vassdrag. For andre hendelser vil flere vitale samfunnsfunksjoner kunne bli rammet, satt helt- eller delvis ut av spill eller bli involvert. Disse er eksempelvis 1.1 brann på Ryslingmoen, 2.1 pandemi, 5.2 sabotasje mot veg og bro, 6.1 flyktningestrøm og 7.1 større trafikkulykke.

I alle de nevnte eksemplene vil det være viktig å ta hånd om sårbare grupper.

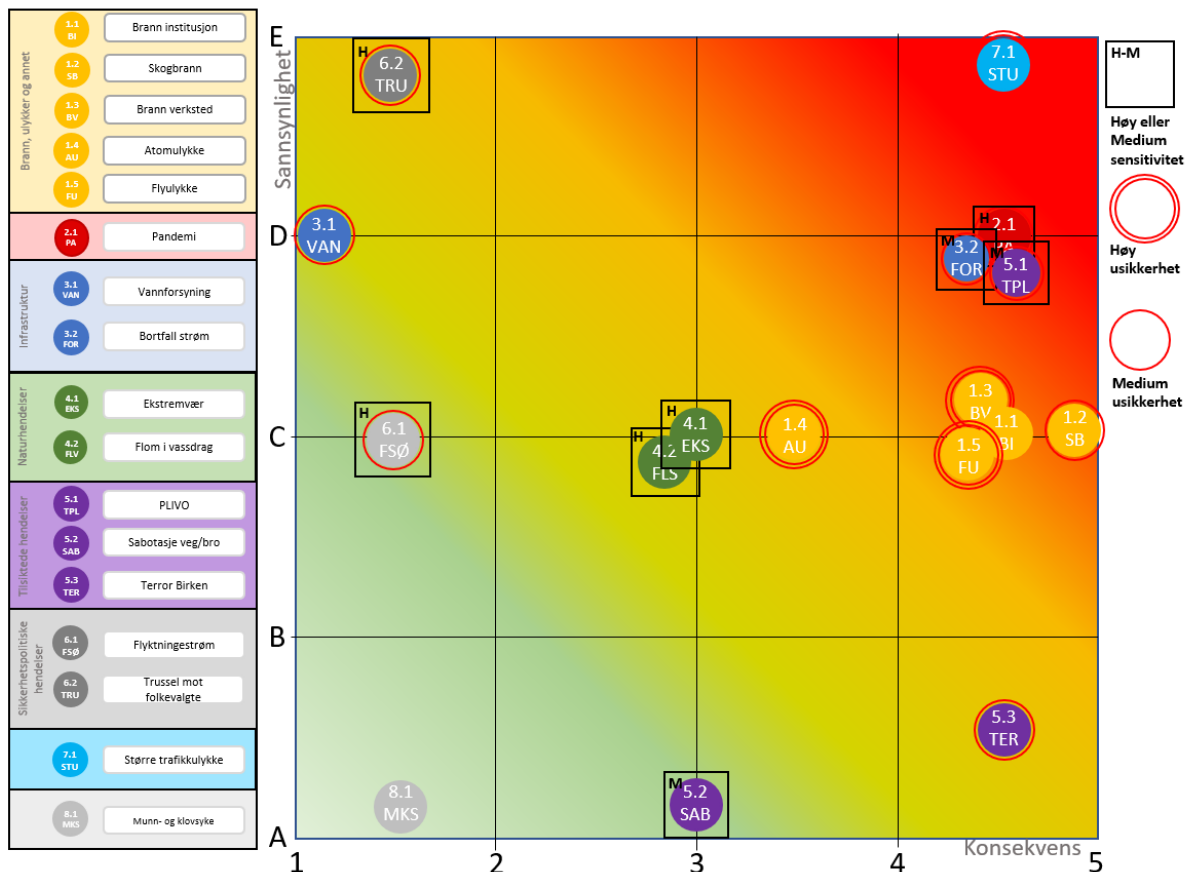
7.5 Særlige utfordringer knyttet til kritiske samfunnsfunksjoner og tap av kritisk infrastruktur (§ 2d)

Ved systematisk gjennomgang av de ROS-analysene som omhandler uønskede hendelser som gir tap av kritisk infrastruktur, og derved påvirker kritiske samfunnsfunksjoner, framkommer det at følgende hendelser skaper noen av de største utfordringene som er knyttet til kritiske samfunnsfunksjoner og tap av vital infrastruktur: 1.4 atomulykke, 3.1 svikt i vannforsyning, 3.2 langvarig bortfall av strøm, 4.1 ekstremvær og 4.2 flom i vassdrag.

Alle disse mulige hendelsene krever mottiltak, dels for å dempe sannsynligheten for at hendelsene skal inntreffe, dels for å redusere konsekvensene når hendelsene skjer.

7.6 Kommunens evne til å opprettholde sin virksomhet når den utsettes for en uønsket hendelse og evne til å gjenoppta sin virksomhet etter at hendelsen er inntruffet (§2e)

Ved sammenstilling av utvalgte vurderinger/data fra de gjennomførte ROS-analysene for de uønskede hendelsene kan risikobildet for hendelsene illustreres som vist i figuren under:

Figur: Risikobilde – sårbarhet. Konsekvensverdi 1 betyr få negative konsekvenser for lokalsamfunnet når hendelser inntreffer, og konsekvensverdi 5 betyr at hendelser kan få alvorlige konsekvenser.

Bildet viser at sårbarheten (dvs. at kommunens vitale tjenesteproduksjon kan bli rammet til en viss grad eller mye) er mest alvorlig for hendelsene

- 2.1 Pandemi
- 4.1 Ekstremvær
- 4.2 Flom
- 6.1 Flyktningestrøm
- 6.2 Trussel mot folkevalgte

Sårbarheten er middels for hendelsene

- 3.2 Bortfall av strøm
- 5.1 PLIVO
- 5.2 Sabotasje veg/bro

Hvis disse hendelsene skulle inntreffe, vil kommunens kriseledelse iverksette tiltak for å redusere sårbarheten. Selv om hendelser er «grønne» og klassifisert som ikke alvorlig, betyr ikke dette at hendelsene ikke kan utvikle seg i negativt med tanke på konsekvenser. Noen hendelser vil kunne skape negative følgehendelser som i seg selv kan skape andre negative følgehendelser.

7.7 Behov for befolkningsvarsling og evakuering (§2 f)

Ved sammenstilling av utvalgte vurderinger/data fra de gjennomførte ROS-analysene for de uønskede hendelsene, framkommer tabellen under særskilt med tanke på behovet for befolkningsvarsling og evakuering.

Risikomatrise Åmot kommune pr. 02. juli 2024							
		Sannsynlighet 1)	Sårbarhet 2)	Konsekvens 3)	Risiko 4)	Befolkningsvarsling	Evakuering
Hendelse	Brann, ulykker og annet	San	Sårb	Kons	Risiko	Bef	Eva
1.1	Brann Ryslingmoen	C	L	4	12	Nei	Ja
1.2	Skogbrann	C	L	5	15	Ja	Ja
1.3	Brann Mekonomen	C	L	4	12	Nei	Ja
1.4	Atomulykke	C	L	3	9	Ja	Nei
1.5	Flyulykke	C	L	4	12	Nei	Nei
	Sykdom	San	Sårb	Kons	Risiko	Bef	Eva
2.1	Pandemi	D	H	4	16	Ja	Nei
	Kritisk infrastruktur og samfunnsfunksjoner	San	Sårb	Kons	Risiko	Bef	Eva
3.1	Vannforsyning	D	L	1	4	Ja	Nei
3.2	Strøm	D	M	4	16	Ja	Nei
	Naturhendelser	San	Sårb	Kons	Risiko	Bef	Eva
4.1	Ekstremvær	C	H	3	9	Ja	Nei
4.2	Flom	C	H	3	9	Ja	Nei
	Tilsiktede hendelser	San	Sårb	Kons	Risiko	Bef	Eva
5.1	PLIVO	D	M	4	16	Nei	Ja
5.2	Sabotasje veg/bro	A	M	3	3	Ja	Nei
5.3	Terror	B	L	4	8	Ja	Ja
	Sikkerhetspolitiske hendelser	San	Sårb	Kons	Risiko	Bef	Eva
6.1	Flyktingestrøm	C	H	2	6	Ja	Nei
6.2	Trussel folkevalgte	E	H	2	10	Nei	Nei
	Samferdsel	San	Sårb	Kons	Risiko	Bef	Eva
7.1	Større trafikkulykke	E	L	4	20	Nei	Nei
	Dyresykdommer	San	Sårb	Kons	Risiko	Bef	Eva
8.1	Munn- og klovsyke	A	L	2	2	Ja	Nei

Forklaringer:

1) **Sannsynlighet** betyr hvor sannsynlig det er at hendelse kan inntreffe: A= Svært lav sannsynlighet lite, B = Lav sannsynlighet, C = Middels sannsynlighet, D = Høy sannsynlighet og E = Svært høy sannsynlighet.

2) **Sårbarhet** betyr hvor sårbar kommunens vitale tjenesteproduksjon er når hendelsen inntreffer. Grønt er lite sårbar, gult noe sårbar og rødt meget sårbar.

3) Konsekvens betyr hvor mye samfunnsverdier (liv og helse, stabilitet/vitale behov, natur og miljø og materielle verdier for samfunnet) blir rammet når hendelsen inntreffer. Tallverdi 1 liten, tallverdi 5 store konsekvenser.
4) Risiko = sannsynlighet x konsekvens, der lave verdier kan utgjøre en mindre risiko enn høye verdier.
5) Behov for befolkningsvarsling - Ja (rød), ikke aktuelt (grønn)
6) Behov for evakuering - Ja (rød), uaktuelt (grønn)

Analysene viser at det er mange hendelser der både befolkningsvarsling og evakuering kan bli aktuelt. Det kan også bli aktuelt å varsle befolkningen og/eller iverksette evakuering dersom en hendelse utvikler seg så negativt at hendelsen i seg selv skaper store negative hendelser eller såkalte følgehendelser.

Kommunen har varslingslister for beredskapssituasjoner med tilhørende prosedyre som skal være oppdatert til enhver tid. Varslingslistene er en del av kommunens overordnede beredskapsplan.

Kommunens psykosiale kriseteam vil i mange tilfeller bli satt i sving under en alvorlig hendelse.

7 Tiltaksplan

	Type tiltak	Beskrivelse - ønsket oppnåelse	Ansvarlige aktører	Frist
1.1 Brann institusjon	Planverk	Beredskapsplan evakuering og EPS Revidere overordnet beredskapsprosedyre for sektor helse for pleie- rehabilitering og omsorg Branninstrukser for institusjonene i kommunen Revidere rutine for opplæring av midlertidige ansatte/vikarer	Sektor helse	Sommer 2025
	Øvelse	Årlig øvelse for samtlige institusjoner i kommunen.	Sektor helse Brannsjef Beredskaps koordinator	Årlig
	Ressursoversikt	Kartlegge ansatte – hvor bor de – tilknyttet andre organisasjoner?	Sektor helse	Utgang 2024
1.2 Skogbrann	Planverk	Plan for befolkningsvarsling ved skogbrann	Beredskaps koordinator Brannsjef	Utgang 2025
	Øvelse	Trene skogbrannreserven	Brannsjef	Årlig
	Ressursoversikt	Inngå avtale med frivillige lag og foreninger for sikring av forsyninger til mannskap Skaffe oversikt over hvor det er mulig å hente vann ved tørke i Østerdalen Skaffe oversikt over beredskapsveier	Beredskaps koordinator Brannsjef	Utgang 2024
1.3 Brann verksted	Økt kunnskap	Kartlegge bygningsmasse og konstruksjon: redusere usikkerhet ved håndtering gjennom økt kunnskap og formidle informasjon til relevante aktører	Brannsjef	Utgang 2024
	Øvelse	Øve på rutiner for å hindre spredning av brann til drivstoffanlegget Evakueringsøvelser sammen med brannvesenet	Brannsjef	Hvert 2 år
	Samordning av ressurser	Dialog med relevante aktører: sikre opplæring og avklarte roller ved innsats gjennom tidlig dialog og planlegging med relevante aktører lokalt og regionalt	Brannsjef	Kontinuerlig
1.4 Atomulykke	Planverk	Oppdatere atomberedskapsplan Oppdatere plan for EPS Plan for klargjøring og drift av tilfluktsrom	Kommuneoverlegen Sektor helse Beredskaps koordinator	Utgang 2025

			Kommunal drift	
	Øvelse	Øve sammen med Sivilforsvaret	Beredskaps koordinatør	Hvert 5 år
	Beredskapslagre og økt selvforsyningsgrad	Vurdere tiltak for å heve selvforsyningsgraden i kommunen, inkludert tiltak for å redusere sårbarhet for svikt i tilgang til innsatsfaktorer. Dette bør sees i sammenheng med forventede klimaendringer. Beredskapslagre for utvalgte produkter bør vurderes.	Arbeidsgruppe nedsettes	Utgang 2025
	Samordning av ressurser	Dialog med mattilsynet om tilrettelegging for restriksjoner i produksjon av næringsmidler og husdyrhold.	Enhet for landbruk	Kontinuerlig
1.5 Flyulykke	Planverk	Oppdatere plan for storulykker Oppdatere plan for EPS	Brannsjef Beredskaps koordinatør	Utgang 2025
	Øvelse	Trene på samhandling mellom nødetater og kriseledelse Øve EPS	Beredskaps koordinatør	Hvert 5 år
2.1 Pandemi	Planverk og rutiner	Oppdatere smittevernplan Oppdatere kommunikasjonsplan Gjennomgå rutiner for smittesporing Gjennomgå rutine for beredskapslager helse	Kommuneoverlegen Beredskaps koordinatør Sektor helse	Utgang 2025
	Ressursoversikt	Varslingsliste tidligere ansatte Kartlegging av helsepersonell i kommunen	Sektor helse Kommuneoverlegen	Utgang 2024
3.1 Svikt vannforsyning	Overvåking og varsling	Videreføre digitalisering på vannmålere Overvåke ledningsnett	Kommunal drift	Utgang 2024
	Planverk	Plan for varsling av innbyggere Plan for distribuering av vann til barnehager/skoler/institusjoner	Kommunal drift Beredskaps koordinatør	Utgang 2025
	Informasjon	Dialog med private grunneiere og entreprenører om hvor offentlige vannledninger går på eiendommer der det skal forekomme graving/bygging	Kommunal drift	Kontinuerlig
	Økt redundans og robusthet	Øke utskiftningstakten på gamle støpejernrør (SJG) Økt innsats på ajourhold av ledningskartverket Etablere sonevannmålere på hele ledningsnettet	Kommunal drift	Kontinuerlig
3.2 Langvarig	Planverk og rutiner	Rutiner for kontroll av reservekraftaggregat og alternative oppvarmingskilder	Kommunal drift	Utgang 2024

bortfall av strøm		Rutiner for beredskapslager Rutiner for utskrift av journal	Sektor helse Beredskaps koordinatør	
	Risiko- og sårbarhetsanalyser	ROS for Vann og avløp ROS med tilhørende EPS for alle helseinstitusjoner i kommunen	Kommunal drift Sektor helse Beredskaps koordinatør	Utgang 2025
	Ressurser	Inngå avtaler med handelsstanden om levering av matvarer til alle kommunens institusjoner	Beredskaps koordinatør	Utgang 2025
4.1 Ekstremværr	Felles situasjonsforståelse og samordning av aktører	Dialog med linjeeiere og eiere av EKOM i kommunen for å sikre at samfunnskritiske tjenester tåler påkjenning ved ekstremvær	Beredskaps koordinatør Sektorleder samfunnsutvikling Ordfører	Årlig
	Planverk	Plan for befolkningsvarsling Plan for kontinuerlig drift av tjenester	Beredskaps koordinatør Sektor helse Sektor samfunnsutvikling Sektor oppvekst	Utgang 2024
	Informasjon	Fokus på egenberedskap hos kommunens innbyggere	Beredskaps koordinatør Kommunikasjonsrådgivere	Årlig
	Ressurser	Inngå avtaler med handelsstanden om levering av matvarer til alle kommunens institusjoner	Beredskaps koordinatør	Utgang 2025
4.2 200 årsflom	Felles situasjonsforståelse og samordning av aktører	Dialog med linjeeiere og eiere av EKOM i kommunen for å sikre at samfunnskritiske tjenester tåler påkjenning ved ekstremvær	Beredskaps koordinatør Sektorleder samfunnsutvikling Ordfører	Årlig
	Planverk	Plan for befolkningsvarsling Plan for kontinuerlig drift av tjenester	Beredskaps koordinatør Sektor helse Sektor samfunnsutvikling Sektor oppvekst	Utgang 2024
	Kartlegging	Kartlegge forebyggende tiltak nord for Rena	Enhet for landbruk	Utgang 2024

	Informasjon	Fokus på egenberedskap hos kommunens innbyggere	Beredskaps koordinatorkommunikasjonsrådgivere	Årlig
	Regulering	Restriktiv holdning til bygging i flomsoner	Sektor samfunnsutvikling	Kontinuerlig
	Øvelser	Øve kommunens arbeid med støtteressurser og andre beredskapsressurser	Beredskaps koordinatorkommunikasjonsrådgivere	Hvert 5 år
5.1 PLIVO skole	Økt kunnskap	Kompetanseheving hos ansatte i oppvekstsektoren i forebyggende arbeid	Sektor oppvekst	Kontinuerlig
	Rutiner	Rutiner for informasjonsutveksling Rutine for informasjonsutveksling mellom ulike etater i kommunen Rutine for varsling	Sektor oppvekst Beredskaps koordinatorkommunikasjonsrådgivere	Utgang 2024
	Investering	2-veis varslingssystem/calling anlegg på skolene	Kommunal drift Sektor oppvekst	Utgang 2026
	Øvelser	Øve på hendelser sammen med nødetater, både med og uten elever involvert	Beredskaps koordinatorkommunikasjonsrådgivere Sektor oppvekst	Hvert 3 år
5.2 Sabotasje veg/bro	Planverk	Plan for befolkningsvarsling Plan for kontinuerlig drift av tjenester	Beredskaps koordinatorkommunikasjonsrådgivere Sektor helse Sektor samfunnsutvikling Sektor oppvekst	Utgang 2024
	Informasjon	Fokus på egenberedskap hos kommunens innbyggere	Beredskaps koordinatorkommunikasjonsrådgivere	Årlig
5.3 Terroranslag Birken	Planverk	Plan for EPS	Beredskaps koordinatorkommunikasjonsrådgivere	Utgang 2025
	Felles situasjonsforståelse og samordning	Tett dialog mellom kommunen og arrangør i forkant av arrangementer Oppfordre til etablering av rutiner for opplæring av vakter	Beredskaps koordinatorkommunikasjonsrådgivere Brannsjef	Kontinuerlig
6.1 Flyktningestrøm	Planverk	Oppdatere planverk som tar høyde for styring av kritiske forsyninger Plan for å begrense tilgang til sårbare samfunnsfunksjoner	Beredskaps koordinatorkommunikasjonsrådgivere Sektor helse	Utgang 2025

	Ressursoversikt	Oversikt over lokaler som kan benyttes, inkl. Kapasitet og fasiliteter	Kommunal drift	Utgang 2025
	Beredskapslagre	Dialog med lokale butikker ift. nødvendig varebeholdning	Beredskaps koordinator	Kontinuerlig
6.2 Trussel mot folkevalgte	Opplæring	Folkevalgtopplæringen må bidra til å sikre et godt debattklima Åpenhet i prosesser Tverrpolitisk enighet om kjøreregler	Kommunedirektøren Ordfører	Hvert 4 år
	Ressursoversikt	Kontaktperson i kommunen som politikere kan henvende seg til ved ubehagelige/hatefulle henvendelser fra publikum. Helsepersonell med kompetanse innen emosjonell støtte	Kommunedirektøren Sektor helse	Utgang 2024
7.1 Større trafikkulykker	Planverk og rutiner	Plan for EPS Rutine for kommunens kriseledelse, inkludert stedfortredere Kommunikasjonsplan	Beredskaps koordinator Kommunikasjonsrådgivere	Utgang 2025
	Ressursoversikt	Samhandlingsavtaler med omkringliggende kommuner	Kommunedirektøren	Utgang 2025
	Øvelser	Større øvelse med alle nød- og støtteetater	Beredskaps koordinator Brannsjef Lokalt politi	Hvert 5 år
8.1 Utbrudd av munn- og klovsyke	Planverk	Beitebruksplan revideres	Enhet for landbruk	Utgang 2025
	Felles situasjonsforståelse	Dialog mellom kommunen og beitelagene for å sikre hyppig tilsyn	Enhet for landbruk	Kontinuerlig

8 Kildeliste

Finans Norge. (2022). *Klimarapport Finans Norge 2022*. Finans Norge.

<https://www.finansnorge.no/siteassets/statistikk-og-analyse/klimarapport/finans-norge-klimarapport-2022-enkeltsider.pdf>

Førland, E.J. (1993). *Nedbørnormaler. Normalperiode 1961-1990*. (DNMI-rapport

39/93 Klima). Det Norske Meteorologiske Institutt.

https://www.met.no/kss/_/attachment/download/826bd246-df4e-4e27-842c-a1183dc842e2:6d7864351447fba4ab03e3e6e000c6c95e09bf22/nedbornormaler-1961-1990.pdf

NOU 2018:17. (2018). *Klimarisiko og norsk økonomi*. Finansdepartementet.

NOU 2023:17. (2023). *Nå er det alvor- rustet for en usikker fremtid*. Justis- og beredskapsdepartementet.

Statsforvalteren i Innlandet. (2022). *FylkesROS Innlandet 2022-2026*. (Rapport 10/2022). Statsforvalteren i Innlandet.

Statsforvalteren i Innlandet. (2022). *Statsforvalterens vurdering av Åmot kommune – 2022*. Innlandsstatistikk. <https://www.statsforvalteren.no/siteassets/fm-innlandet/08-kommunal-styring/kommunebilder2021/3422.pdf>

Åmot kommune. (2024). *Klima- og energiplan for Åmot kommune – 2024-2027*. (Under utarbeidelse)